

Kleine cultuurproevers worden grote genieters

WhatsApp-hulp beter dan geen hulp

Onroerend erfgoed laat niemand onberoerd

Thuis- en dakloosheid meten om beleid te verbeteren

Nog belangrijker dan de financiering is de manier waarop de samenwerking vorm krijgt: kunnen de gemeenten ook effectief zelf beleid voeren, of zijn we louter uitvoerders van het beleid van de Vlaamse overheid?

Onroerend erfgoed tussen emoties en financiën

In deze editie van Lokaal presenteert Vlaams minister Matthias Diependaele zijn visie op het onroerenderfgoedbeleid. De minister heeft de afgelopen maanden niet stilgezeten. Vorig jaar ging het klassieke systeem van erfgoedpremies op de schop. Op dit ogenblik vindt er een consultatie plaats over zijn visienota 'Lokaal onroerenderfgoedbeleid'. Ondertussen wordt er ook gewerkt aan een vernieuwde visie op de herbestemming van parochiekerken.

Voor de lokale besturen is onroerend erfgoed een belangrijk beleidsdomein. Uiteraard omwille van de waarde van het patrimonium, de emotionele band die inwoners ermee voelen en het beeldbepalende karakter van zulke gebouwen in onze omgeving. Maar evenzeer vanwege de impact van onroerend erfgoed op de gemeentelijke financiën. De lokale besturen hebben veel onroerend erfgoed in bezit of zijn er in het geval van veel parochiekerken financieel (mede)verantwoordelijk voor.

De hervorming van het premiestelsel heeft onmiskenbaar positieve kanten. Dat de onhoudbaar lange wachtlijst weggewerkt raakt door de injectie van extra relancemiddelen en dat het premiebedrag voor de gewone procedure verhoogt, zijn pluspunten. Het verdwijnen van de klassieke restauratiepremie en het werken met oproepen doen daarentegen wel nog vragen rijzen. Zal het patrimonium van de lokale besturen in de toekomst nog voldoende in aanmerking komen? Wat zal op lange termijn het financiële effect op de gemeentelijke financiën zijn?

In zijn visienota 'Lokaal onroerenderfgoedbeleid' herbekijkt de minister de taakverdeling tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen voor onroerend erfgoed. Minister Diependaele beschouwt de lokale besturen als de motor van het onroerenderfgoedbeleid, vooral in een rol als Onroerend Erfgoedgemeente en al samenwerkend in een Intergemeentelijke Erfgoeddienst. De lokale besturen willen hier zeker meer dan hun steentje toe bijdragen, maar wijzen op het belang van voldoende financiering om bepaalde taken te kunnen opnemen. Nog belangrijker dan de financiering is de manier waarop deze samenwerking vorm krijgt: kunnen de gemeenten ook effectief zelf beleid voeren, of zijn we louter uitvoerders van het beleid van de Vlaamse overheid?

Een belangrijke werf is de omgang met de parochiekerken. Vlaanderen telt bijna 1800 parochiekerken, waarvan ongeveer één derde is beschermd. De afgelopen jaren zijn er al belangrijke stappen gezet op de weg naar de neven- en herbestemming van parochiekerken. Een blijvende stimulans in verband met de daadwerkelijke herbestemming van parochiekerken is hard nodig.

Kris Snijkers is algemeen directeur van de VVSG

Reageren?
Twitter met ons
mee op @vvsq

Management

'Teams vormen de bouwstenen van onze organisatie.'

De inwoners van Dendermonde willen dat ze bij de stad even goed en snel antwoord krijgen als op het internet, maar dat legt een enorme druk op de werknemers. Een innovatieve arbeidsorganisatie moet hierop het antwoord bieden.

De toekomst

De overheid moet wakker worden

Roel Verhaert is bang dat de steden en gemeenten de trein naar de toekomst missen. Ze moeten af van hun bestaande processen en zich helemaal opnieuw organiseren.

Coververhaal

Kleine cultuurproevers worden grote genieters

Kinderen beleven kunst, ze genieten van cultuur. Het is dus jammer als ze er pas op school mee in contact komen. Daarom nodigt een nieuwe visietekst lokale besturen uit om kinderen meer cultuur te laten beleven.

IN ELK NUMMER

- 2 Opinie
- 4 Kort
- 8 Estafette
- 20 Verkozen en dan doen
- 30 De toekomst
- 58 In contact met
- 60 Agenda
- 61 Op zoek... naar nieuwe collega's?
- 62 Filip fileert
- 63 Burgemeester Triljoen

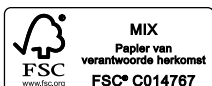
DOMEINEN

- 11 'Wat voor Europa willen we morgen?'
- 16 'Teams vormen de bouwstenen van onze nieuwe organisatie.'
- 22 Bronopsporing, ingewikkeld maar ook na vaccinatie belangrijk
- 27 WhatsApp-hulp beter dan geen hulp maar OCMW-cliënten missen fysiek contact
- 35 Mechelen, waterstad
- 39 Onroerend erfgoed laat niemand onberoerd
- 45 Kleine cultuurproevers worden grote genieters
- 48 Met De Grote Versnelling meer mensen op de fiets
- 50 Publiek patrimonium voorbeeld van duurzaamheid
- 52 Dak- en thuislozen tellen

op de cover Wordt Jack (2) later pianist of blijft hij dromen van een leven bij de brandweer? In het kinderdagverblijf De Oogappeltjes in Destelbergen kan hij alvast proeven van kunst en cultuur.

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies van Bouwel **REDACTIE** Marleen Capelle, Tomas Coppens, Bart Van Moerkerke **COVERBEELD** Bart Lasuy **VORM** Ties Bekaert **DRUK** Graphius **ADVERTENTIES** Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92 **VACATURES** Monika Van den Brande, vacatures@vvsg.be, T 02-21155 43 **ABONNEMENT LOKAAL 2021** Een jaarabonnement kost 75 euro bij levering van minstens tien exemplaren op één adres en 100 euro voor een individueel postabonnement voor VVSG-leden, 150 euro voor niet-leden (allen krijgen toegang tot het digitale abonnement via info@vvsg.be). Een apart digitaal jaarabonnement kost 60 euro voor leden en 90 euro voor niet-leden. Een abonnement is jaarlijks opzegbaar in november. Leden betalen 10 euro en niet-leden 15 euro voor een los toegestuurd nummer. **VERANTWOORDELIJK UITGEVER** Kris Snijckers, directeur VVSG vzw **VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN VZW** Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel, T 02-211 55 00, www.vvsg.be **CONTACT** info@vvsg.be

Ondertekende artikelen verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

VIA6-akkoord: Meer koopkracht en meer banen in zorg en welzijn

Vlak voor Pasen sloten de Vlaamse regering, de vakbonden en de werkgeversfederaties een definitief VIA6-akkoord voor de publieke en private zorg- en welzijnsvoorzieningen. Na het koopkracht-akkoord van 22 december 2020 is er nu ook een akkoord over kwaliteitsmaatregelen. Bovendien stelt de Vlaamse regering een jaarlijks budget van 30 miljoen euro ter beschikking om de lokale besturen in staat te stellen de koopkracht te verhogen van het personeel dat niet onder het VIA6-akkoord valt.

Nieuwe loonschalen, een structurele koopkrachtverhoging en een onmiddellijke eenmalige aanmoediging bieden zorgmedewerkers perspectief. Het personeel van de publieke woonzorgcentra, thuiszorg en kinderopvang kreeg afgelopen januari al een aanmoediging in de vorm van een supplement op de eindejaarstoelage 2020 van 1,1% van het jaarloon. Vanaf december 2021 gaat het om een jaarlijks terugkerende verhoging. Ook het personeel van de vrijetijdsdiensten bij lokale besturen (cultuur, jeugd en sport) krijgt deze verhoging vanaf dan.

Er komt ook een nieuw gemeenschappelijk verloningssysteem voor alle zorg- en welzijnsvoorzieningen van de publieke en de private sector. Bedoeling is personeelsleden meer te verlonen volgens hun competenties en minder op basis van diploma's en jaren dienst. Voor de woonzorgcentra gebeurt dit al in 2021, voor de andere secto-

ren meer gespreid in de tijd. Zo wordt werken in de zorg aantrekkelijker gemaakt voor instromers. Die zijn immers hard nodig.

Daarnaast bevat het akkoord een flink pakket aan maatregelen die extra banen opleveren, wat de werkdruk in de zorgvoorzieningen moet verlagen. Er zijn ook meer opleidingen en allerlei acties gepland om een loopbaan in de zorg werkbaarder te maken.

Er komt ook nog een budget van jaarlijks 30 miljoen euro waarmee de lokale besturen koopkrachtmaatregelen kunnen afspreken voor de personeelsleden die niet onder het VIA-akkoord vallen. Daarover lopen nu nog gesprekken met de vakbonden.

.....
Piet Van Schuylenbergh

De volle 140 pagina's van het definitieve akkoord vind je in pdf-vorm op vvsf.be, zoek op zesde Vlaams intersectoraal akkoord

Nieuws over de drie grote dossiers van het lokale personeelsbeleid

elke dinsdag om 15 uur

#VVSGrande

derondevanvlaanderen.yellenge.nl

Het feest van de actieve burger

Op 26 juni gaat Curieus voor maar liefst honderd positieve buurtacties in Vlaanderen en Brussel ter gelegenheid van 100In1Day Belgium. Curieus kan dat niet alleen en dus probeert het zoveel mogelijk geëngageerde burgers, organisaties, burgerinitiatieven en verenigingen warm te maken om samen de handen uit de mouwen te steken. Op www.geniaallokaal.be staan veel verbindende lokale ideeën om burgers te inspireren om een actie op te zetten. Ook kunnen geënga-

geerde doeners eigen ideeën om hun leefomgeving warmer te maken verder uitwerken. Geïnteresseerden zonder eigen idee maar mét veel enthousiasme kunnen intekenen op het 'Vensterverhaal' of 'DIY Geocaching', waarbij Curieus de participanten van het nodige materiaal voorziet, zolang de voorraad strekt. In het draaiboek vind je alle info over de acties van 100In1Day.

Al wie meedoet, wordt deel van de groeiende internationale burgerbeweging 100In1Day. Sinds de oprichting van 100In1Day in 2012 in Bogotá, Colombia, werd het initiatief al in meer dan dertig landen georganiseerd.

Wil je als lokaal bestuur 100In1Day Belgium mee uitdragen? Stuur een mail naar 100in1day.belgium@gmail.com en we bekijken samen hoe we dit initiatief in jouw stad of gemeente vorm kunnen geven.

www.curieus.be/nieuws

Facebook [#100In1DayBelgium](#) [#100positieveacties](#) [#curieus](#)

www.100in1day.org

Tot 11 mei: Preventie van radicalisering en polarisatie

Deze projectoproep wil steden en gemeenten ondersteunen in hun omgang met radicalisering of polarisatie door de regiefunctie van lokale netwerken te versterken en waardevolle netwerken te ontwikkelen, bijvoorbeeld door samenwerking tussen steden en gemeenten op te zetten. Jaarlijks kan maximaal 60.000 euro aangevraagd worden per gemeente of samenwerking, maar 20% cofinanciering moet zelf geleverd worden.

preventie-radicalisering-polarisering.vlaanderen.be

Het is zover: het gemeentebestuur van #Kortenberg is officieel burgerwetenschapper! Samen met @Curieuz_Neuzen en 4.996 andere meetpunten hebben wij op 3/04 mee het startsein gegeven voor het grootste onderzoek in Vlaanderen naar hitte en droogte ooit.

@gemkortenberg, 8/4, Twitter

Fiets je graag en wil je ons helpen info te verzamelen over #luchtkwaliteit in @StadBrugge? We zoeken een vijftal vrijwilligers om met onze #meetfiets in de stad te fietsen.

@minouesquet, 25/3, Twitter

Stad Torhout betreft inwoners bij de herinrichting van het Don Bosco-plein met een ideeënbus: Op basis van een korte bevraging bij alle inwoners van Don Bosca zal een eerste voorstel geformuleerd worden dat in juni met de wijkbewoners besproken zal worden tijdens een coronaproof activiteit,

Schepen Elsie Desmet in Het Nieuwsblad. - 8/04

Met Het BAAS-project helpen Sint-Niklaas en VZW Kafka jongeren om hun droomonderneming waar te maken. We willen jongeren stimuleren in hun ondernemerschap. Geen idee is daarbij te zot, en het speelt ook geen rol of het om een vergevorderd plan of pril idee gaat. Wij zorgen voor de coaching en begeleiding.

Schepen Ine Somers in Het Nieuwsblad. - 8/4

Stad Leuven biedt de kans aan Leuvenaars en bedrijven om mee te investeren in ondersteuning van innovatieve, lokale start-ups. In een tijd waarin het spaargeld op de bank niets meer opbrengt, kan het Toekomstfonds in kader van ons relanceplan ook opportuniteiten bieden voor de Leuvenaars.

Burgemeester Mohamed Ridouani in Het Laatste Nieuws. - 13/4

Burgers kunnen binnenkort mee investeren in de zonnepanelen op de daken van de stadsgebouwen. Een ideale oplossing voor mensen die geloven in het verhaal van zonnepanelen, maar die op hun dak geen beschikbare ruimte hebben.

Schepen Bob D'Haeseleer legt in Het Laatste Nieuws uit hoe Eeklo inwoners mee wil trekken in het verhaal van zonnepanelen. - 13/4

Nederlandse Raad van State: 'Beter vooraf werken aan goede interbestuurlijke verhoudingen dan achteraf conflicten oplossen in een nieuwe interbestuurlijke geschillenregeling.'

@JanLeroyVVSG, 15/4, Twitter

Een (t)huis voor iedereen – inspiratieboek sociaal wonen

De VMSW bundelde 19 innovatieve, inspirerende en warme sociale woonprojecten, zowel nieuwbouw als renovatie. Al 100 jaar werkt de socialehuisvestingssector elke dag aan beter sociaal wonen. Omdat sociaal wonen vooral over mensen gaat, brengen we deze projecten via de verhalen van de medewerkers uit de sector, van hun en onze partners en natuurlijk van de sociale huurders en kopers zelf.

- VMSW
- Een (t)huis voor iedereen – inspiratieboek sociaal wonen
- Uitgeverij Politeia
- 26 euro

Tot 17 mei: Prijs Wivina Demeester voor excellent bouwheerschap 2021

Met de Prijs Wivina Demeester wil het Team Vlaams Bouwmeester het belang van een voorbeeldig ontwikkelingsstraject voor publieke en semipublieke bouwwerken beklemtonen. Opdrachtgevers kunnen zich kandidaat stellen binnen drie categorieën, ingedeeld volgens de schaal van het project: 'Architectuuropdracht', 'Masterplan' en 'Kunst in opdracht'.

<https://vlaamsbouwmeester.be/nl/prijs-wivina-demeester-2021>

NIEUW CAMPAGNEMATERIAAL

Wees niet gek, doe de tekencheck

Teken kun je overal tegenkomen: in bos of tuin, tijdens een wandeling of bij het buitenspelen. Het is dan ook belangrijk dat iedereen weet wat je moet doen wanneer er iemand gebeten is.

Lokale besturen kunnen deze boodschap mee verspreiden dankzij het nieuwe campagnemateriaal van de Vlaamse overheid. Ze kunnen gratis affiches, scheurblokken en tekenkaarten bestellen, maar ook gebruik maken van de verschillende digitale dragers, van filmpjes tot afbeeldingen en posts op sociale media.

.....
Veerle Cortebeek
www.tekenbeten.be

Verlenging financiering vaccinatiecentra noodzakelijk

Omdat de kans zeer reëel is dat er tot in het najaar op grote schaal coronavaccins moeten worden toegediend, vroeg de VVSG aan de Vlaamse overheid snelle duidelijkheid over een verlenging van de subsidies voor de vaccinatiecentra. Die financiering loopt eind juli immers af. De subsidiebesluiten bepalen ook dat een verlenging mogelijk is tot 31 oktober 2021. De kabinetten van de ministers Bart Somers en Wouter Beke engageerden zich om ons op korte termijn een antwoord te geven.

Het gaat initieel om 65 miljoen van infrastructuur en uitbating via de lokale besturen en 128 miljoen voor programmamanagement en bestaffing via de zorgraden.

.....
Nathalie Debast

Vrijwilligers en scholen maken thermoscans

In Berlaar, Bornem, Duffel, Puurs-Sint-Amands, Sint-Katelijne-Waver en Willebroek maken scholen en vrijwilligers mee thermografische scans van woningen. Nadien krijgen de bewoners een rapport met advies en indien gewenst verdere opvolging door een renovatiecoach. Honderden gezinnen kregen zo al een woonscan.

In een eerder Interreg-project See2Do! werd vastgesteld dat mensen die hun energieverliezen thuis op thermografische foto's duidelijk zien, ogenblikkelijk aan het denken gaan over energetische renovatie. Maar thermografische scans uitvoeren vraagt een aanzienlijke personeelsinzet en is dus relatief duur. Daarom wil het project daar vrijwilligers voor opleiden. Ook scholen kunnen samen met hun leerlingen de schoolgebouwen en eigen woningen scannen. Er komen infomomenten in wijken om tot wijkrenovaties over te gaan. Het project loopt in samenwerking met IGEMO nog tot december 2022. Het totale projectbudget bedraagt 500.000 euro en wordt gefinancierd door de Vlaamse overheid (Intergemeentelijk klimaatproject oproep van voormalig minister Schauvliege) en Europese (Interreg North Sea) subsidies.

Tips voor wie meedoet

Door vrijwilligers, leerkrachten en leerlingen op te leiden groeit de kennis bij de lokale bevolking sterk, niet alleen bij de deelnemers zelf maar ook bij hun familie- en vriendenkring. En met de kennis neemt de wil om in actie te schieten toe. Wil jij met je gemeente ook deelnemen? Begin dan nu al met je grondig te informeren en voor te bereiden. Thermografische scans uitvoeren kan namelijk enkel in de wintermaanden. Het moet kouder zijn dan 10°C, en er mag geen zon en geen regen zijn.

Definieer de doelgroep die je wilt bereiken en baken buurten af. Scan gemeentegebouwen als oefening. Denk aan gemeentehuizen, OCMW's, wzc's... Zo trek je de aandacht van buurtbewoners en krijg je zelf een beter inzicht in de toestand van je patrimonium.

Tot slot nog dit: de interpretatie van de thermografische beelden vergt ook kennis, het is gemakkelijk om verkeerde conclusies te trekken en dan ook verkeerd advies te geven aan bewoners. Geef dus steeds context mee en zorg voor aangepaste communicatie.

.....
Marleen Capelle
evelien.impens@igemo.be, T 015-79 05 42

Tot 30 juni: Huursubsidie voor schoolinfrastructuur

Het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) kent periodiek huursubsidies toe aan inrichtende machten uit het gesubsidieerd onderwijs om een gebouw te huren dat nog niet eerder een onderwijsbestemming had. Huurprojecten die momenteel lopen en infrastructuur die al een onderwijsbestemming heeft of gehad heeft, komen dus niet in aanmerking.

Nu loopt de vijfde oproep in kader van het Masterplan Scholenbouw 2.0. De voorgaande oproepen in de periode 2016-2019 leverden in totaal 239 huursubsidiedossiers op.

www.agion.be

Niet het belang van grondeigenaars zou moeten doorwegen in de beslissing om de planschaderegeling te herzien, wel of die herziening in het algemeen belang is. Volgens ons is de realisatie van de #bouwshift prioritair.

@NDebast, 30/3, Twitter

@BartSomers lichte buddywerking binnen de 4de pijler van het inburgeringstraject toe. Hij onderstreept het belang van de lokale besturen: 'We kunnen veel praten over integreren en inburgeren in de Wetstraat, maar uiteindelijk gebeurt het in de dorpsstraat of in de stadsstraat.'

@UNHCRBelgie, 1/4, Twitter

Vanuit mijn ervaring als bosbouwingenieur weet ik dat bermbeheer heel wat kansen biedt. Beste #VlaReg, werk samen met lokale besturen, landbouwers & natuurorganisaties. Iedereen wint bij totaalaanpak #natuur.

Vlaamse Parlements lid @miekeschauv, 7/4, Twitter

Als stad alleen zijn onze mogelijkheden beperkt, bijkomende ondersteuning en gecoördineerde actie op Vlaams niveau zijn noodzakelijk om de klimaatdoelen te halen en alle Vlaamse steden en gemeenten te verwarmen met 100% hernieuwbare energie.

Gentse schepen Tine Heyse in VRT NWS, 24/3.

Onze parken en stadstuinen vormen het grootste potentieel aan natuur dat we hebben om snel de biodiversiteit te versterken. Door het gras iets langer te laten staan of bloemenweides te zaaien, verhogen we de voedselbronnen voor insecten, bijen en vlinders.

Schepen Patrick Princen vertelt in De Standaard waarom Mechelen oproept om grasperken niet te maaien voor 1 mei. - 10/4

Gemeente Moorslede zet een opvallende campagne op om inwoners warm te maken voor de vaccinatiestrategie. Het gaat om vier ambassadeurs uit verschillende leeftijdsgroepen, met diverse drijfveren, die hun leeftijdsgenoten oproepen zich te laten vaccineren.

Burgemeester Ward Vergote in Het Laatste Nieuws. - 15/4

Hopelijk de eerste van velen deze legislatuur. Fusies zullen zorgen voor meer efficiëntie en slagkracht op het lokale niveau. Vanuit de #vlareg ondersteunen en stimuleren we dit.

Minister @BartSomers omdat Ham en Tessenderlo eind 2023 over fusie beslissen. 15/4, Twitter

Tess Minnens

Gemeenteraadsvoorzitter

Deinze

Tess Minnens, gemeenteraadsvoorzitter in Deinze, kreeg het estafettestokje van de Lummense schepen Romi Soors, om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft zij het door aan een andere lokale politicus, van een andere partij en ver van Deinze.

Wat betekent het gemeenteraadsvoorzitterschap voor jou? Ik mag het debat over de toekomst van onze stad leiden. Een voorrecht. Als democraat is het een plezier om alle stemmen op evenwaardige wijze aan bod te laten komen. Ik probeer het ook met een kwinkslag te doen, met humor en vertrouwen bereik je meer.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)? Dat moet de leerlingenraad in de basisschool geweest zijn. Of toen ik de leerkracht in het zesde leerjaar uitdaagde voor een politieke discussie over onze economie.

Kom je uit een politiek nest? Uit een maatschappelijk geëngageerde familie. Mijn tante en grootvader waren ook politiek actief. Thuis heb ik geleerd om voor je ideeën en voor anderen op te komen. Ondertussen kan ik geen vergadering volgen zonder mijn mening te geven.

Wat zie je als je grootste prestatie? Ik heb al straatstenen mogen verleggen en zo de wereld voor enkelen verbeterd, maar ik ben vooral fier dat ik andere jonge mensen kan aanzetten om zich politiek te engageren en hun stem te durven gebruiken.

Neem je dit ambt mee naar huis? Ja, te veel eigenlijk. Ik moet kunnen ventileren en mijn gedachten al pratend ordenen. Zo ontstaan er ook vaak ideeën, als ik thuis op mijn gemak ben.

Heb je vrienden in de politiek? Zonder twijfel heb ik echt heel goede vrienden in de politiek. Samen dingen meemaken schept een band. Politiek kun je van mening verschillen, maar respect en de wil om het beleid en de wereld te veranderen vormen een goede basis voor sterke vriendschappen.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen? Dat hangt van de beslissing af, maar ik heb een paar mensen bij wie ik te rade ga, mijn ouders en familie maar ook andere politici van jong tot oud. Voor lokale beslissingen heb ik een goede band met onze schepenen en voorzitter. Ik bel snel om iets af te stemmen.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap? Ik heb een sterk gevoel voor rechtvaardigheid.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest? Hmm, mijn ongeduld. Ik wil soms sneller gaan dan goed is voor me.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositielid? Dat het erkent dat iedereen zich met de beste intenties engageert. Als je dat in je achterhoofd houdt, verlopen de debatten veel respectvoller.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest? Daar heb ik nooit over nagedacht en ik kan niet meteen iemand bedenken.

Wie zijn je huidige helden? Ik heb niet echt helden, ik kijk niet op of neer. De manier waarop iemand als Michelle Obama haar functie vervulde, vind ik inspirerend, net als mijn tante Lynda als schepen. Voor mij is iedereen die zich zinvol inzet een beetje heldhaftig.

Waar zou je nu het liefste zijn? Aan een zwembad in La Palma, op de Canarische Eilanden. Mijn schoonbroer komt daar vandaan en het is een prachtige plek om tot rust te komen.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak? Volgens mij 'Goh', volgens mijn ouders 'Ma vent toch', volgens mijn man 'Weet ge wel hoe druk ik het heb?'. Een combinatie van de drie?

Wat koester je het meest? Gewoon, een terrasje met vrienden. Ik doe het ook anders te weinig, maar nu merk ik dat ik die momenten met vriendinnen en vrienden echt mis.

Wat is volgens jou de diepste ellende? Het leed van een ander zien en er niets aan kunnen doen. Zeker bij dieren, daar kan ik echt niet tegen.

Wat is je favoriete bezigheid? Bezig zijn buiten, met onze paarden of in de tuin.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente? Te weinig eigenlijk, maar nu we zoveel thuis hebben gezeten, zal ik minder snel de reflex hebben om 'een avondje thuis te zitten'.

Wat is je motto? Hard werken, en het komt wel? Geen idee of je dat in enkele woorden kan omschrijven.

Aan wie geef je de estafettestok door? Aan Nathalie van Baren, gemeenteraadslid in Antwerpen. Ik kreeg hem van een jonge vrouw met talent, dan geef ik hem ook graag door aan een jonge vrouw met talent. Dat mag al eens in de kijker gezet worden, toch?

BART LASY

‘Wat voor Europa willen we morgen?’

‘De les die we moeten leren uit de COVID-crisis is dat samenwerking tussen alle overheidsniveaus tot betere resultaten leidt. De gemeenten zijn tijdens de pandemie te veel beschouwd als de uitvoerders van beslissingen van nationale overheden, terwijl het efficiënter en effectiever is om hen ook bij de besluitvorming te betrekken.’ Dat zegt **Frédéric Vallier**, secretaris-generaal van de Council of European Municipalities and Regions.

‘Vlaanderen, Wallonië en Brussel zijn geen leden van CEMR, net zomin als de Duitse Länder of de Spaanse regio’s. De Franse departementen wel, omdat zij niets te zeggen hebben over de gemeenten. We botsen dus maar zeer zelden op een belangenconflict tussen onze leden.’

De Council of European Municipalities and Regions wordt dit jaar zeventig. CEMR werd in 1951 opgericht met het idee om het toekomstige Europa op te bouwen vanuit sterke, onafhankelijke lokale overheden. Ze is de voorbije zeven decennia uitgegroeid tot de grootste organisatie van lokale en regionale overheden in Europa. Ze lobbyt bij de Europese instellingen en is een platform voor samenwerking en uitwisseling van kennis tussen de nationale verenigingen van steden en gemeenten. ‘Onze leden zijn de nationale verenigingen, voor België bijvoorbeeld de VVSG en haar Waalse en Brusselse zusters. Daarin verschillen we van andere organisaties die rechtstreeks steden of regio’s vertegenwoordigen, zoals Eurocities of de Climate Alliance,’ zegt Frédéric Vallier, sinds 1 februari 2010 secretaris-generaal van CEMR.

‘Zeventig jaar geleden was de vraag of je voor of tegen Europa was. Nu is de cruciale vraag welk beleid Europa moet voeren en hoe we tot goede samenwerking tussen de verschillende overheidsniveaus kunnen komen.’

Zouden lokale en regionale overheden niet beter onder één paraplu opereren?

‘Ik zou uiteraard graag iedereen samenbrengen bij CEMR, maar de voorbije tien jaar is er toch meer samenwerking gekomen met bijvoorbeeld Eurocities, de Climate Alliance en de Conference of Peripheral Maritime Regions. We willen een coalitie vormen en met één stem spreken over bijvoorbeeld het Europese herstelplan om de COVID-crisis te boven te komen. Onze belangen zijn dezelfde. Ook over de prioriteiten van de Europese Commissie in de Green Deal willen we tot een gemeenschappelijk standpunt komen.’

Hoe brengt CEMR lokale en regionale belangen samen in één organisatie?

‘Dat is een uitdaging. Belangrijk om te weten is dat we geen regio’s vertegenwoordigen die gezag kunnen uitoefenen over het lokale niveau. Vlaanderen, Wallonië en Brussel zijn geen leden van CEMR, net zomin als de Duitse Länder of de Spaanse regio’s. De Franse departementen wel, omdat zij niets te zeggen hebben over de gemeenten. We botsen dus maar zeer zelden op een belangenconflict tussen onze leden.’

Zie je nu meer erkenning voor CEMR dan tien jaar geleden?

‘Onze benadering is zeer holistisch, we vertegenwoordigen alle soorten van lokale en regionale overheden, van de kleinste tot de grootste. Dat

geeft ons veel gezag om te praten met de instellingen en de directoraten-generaal. We lopen soms minder in de kijker dan Eurocities dat mikt op grote steden en stedelijke problematieken, maar wij brengen een breder perspectief in. De Commissie en het Parlement erkennen dat. We hebben een strategisch partnerschap met de Commissie. Voor het Europese cohesiebeleid, gericht op het verkleinen van de sociale en economische verschillen tussen regio’s, zijn we door de Commissie aangeduid als partner die de stem van de lokale overheden vertolkt. De Commissie gaat ook voor echt partnerschap tussen de verschillende overheidsniveaus, een principe dat is bevestigd door het Europees Parlement. Wij hebben daar sterk voor gepleit, met succes. Voor het Herstelplan bijvoorbeeld raadt de Commissie de lidstaten aan om hun nationale plannen te bespreken en uit te werken samen met de lokale overheden. We stellen vast dat er op het terrein nog veel verbetering mogelijk is, maar de Commissie en het Parlement kunnen de nationale herstelplannen wel herzien en meer respect vragen voor het principe van het partnerschap tussen verschillende overheidsniveaus.’

Heeft de COVID-crisis niet net geleid tot meer gecentraliseerd beleid in de verschillende lidstaten?

‘Bij de start van de pandemie werden de beslissingen op nationaal niveau genomen, zelfs het Europese niveau was niet prominent aanwezig. Al gauw groeide het besef dat we de crisis Europees moesten bestrijden. Er kwam meer coördinatie tussen het Europese niveau en de lidstaten. Maar lokale overheden stonden tijdens de eerste golf veeleer aan de zijlijn. Pas in het najaar van 2020, bij de tweede golf realiseerden de landen zich dat ze de lokale overheden nodig hadden. Al werden ze tot nu toe vooral betrokken bij het doorvoeren van de beslissingen, de besluitvorming zelf is tot vandaag in

handen van de staten of de deelstaten. In Duitsland bijvoorbeeld nemen de Länder de meeste beslissingen, in samenwerking met de nationale overheid, lokale overheden hebben niet echt iets te zeggen. Ook in Italië is de benadering regionaal, in Frankrijk eerder centraal. Toch zie ik de samenwerking met lokale overheden groeien. Centrale overheden en administraties stellen vast dat ze de gemeenten nodig hebben voor bijvoorbeeld vaccinatiecentra, maar ze blijven ze nog te veel beschouwen als de uitvoerders van hun beslissingen. De volgende stap is ze bij de besluitvorming betrekken. Dene-marken toont dat een geïntegreerde manier van werken veel efficiënter en effectiever is. De besmettingscijfers zijn er lager en het vaccinatiepercentage hoger dan in de andere Europese landen. De les die we moeten leren van deze crisis, is dat coördinatie en samenwerking tot betere resultaten leiden. Alle overheidsniveaus moeten samenwerken. Een tweede les is dat er meer Europa nodig is op het vlak van gezondheid en onderzoek.’

Doet de pandemie de steun voor Europa niet net afnemen?

‘De erkenning voor en het vertrouwen in het lokale niveau zijn zeer groot, in het nationale en Europese niveau nemen ze af. Dat is geen verrassing, want de staten en de EU hebben geen goede beurt gemaakt. Denk aan de mondklappers in het begin van de crisis of aan de vaccinatieproblemen vandaag. Dat neemt niet weg dat CEMR een pro-Europese organisatie is en blijft. We willen een tegengewicht bieden voor de afbrokkelende steun voor Europa. Zeventig jaar geleden was de vraag of je voor of tegen Europa was. Intussen is Europa een feit, de cruciale vraag nu is welk beleid Europa moet voeren en hoe we tot goede samenwerking tussen de verschillende overheidsniveaus kunnen komen. Misschien moeten sommige dingen niet Europees geregeld worden en andere die nu nationaal zijn wel, zoals gezondheid.’

Welke rol hebben CEMR en de lokale overheden in het vergroten van de steun voor Europa bij hun burgers?

‘Van september 2021 tot het voorjaar van 2022 organiseren de Commissie en het Parlement de Conference on the Future of Europe. Ze gaat over de toekomst van de EU op middellange en lange termijn en over de hervorming van het beleid en de instellingen. Die conferentie biedt kansen. We willen onze leden voorstellen om tussen september 2021 en januari 2022 gebiedsgerichte dialogen op te zetten met de gemeenten en lokale stakeholders zoals vakbonden, werkgevers, jongeren over de vraag wat Europa voor hen zou moeten zijn. Alle dialogen willen we samenbrengen in een regionale of nationale en vervolgens een Europese synthese, die moet uitmonden in een aanbeveling aan de Europese instellingen in maart 2022. Door de COVID-crisis is de scope van de conferentie helaas flink verkleind. In plaats van twee jaar zal ze maar een achttal maanden duren. Ze wordt niet de grote participatieve, democratische oefening die was aangekon-

digd, maar dat mag ons er niet van weerhouden onze oefening te maken, samen met de European Movement International en haar nationale secties.’

Zal de conferentie beslissingen kunnen nemen om lokale overheden meer te betrekken bij de besluitvorming op Europees niveau?

‘Dat is in elk geval waar wij voor gaan.’

Ligt er ook een hervorming van het European Committee of the Regions op tafel? Voor België nemen de gewesten eraan deel, Vlaamse lokale besturen zijn er niet in vertegenwoordigd. En bovendien is het alleen een adviserend orgaan.

‘Ik denk dat het Committee of the Regions een soort Tweede Kamer zou kunnen worden van de EU, met leden die echt verkozen zijn door regio's en lokale overheden. In veel landen is de nationale Senaat op die manier samengesteld. Maar CEMR wil tijdens de Conference on the Future of Europe niet enkel aandacht voor lokale overheden, we willen ook het perspectief en de verwachtingen van de burgers, verenigingen en organisaties inbrengen.’

Twinning tussen lokale overheden is nagenoeg even oud als de EU en CEMR. Het instrument heeft een wat stoffig imago. Is er geen vernieuwing nodig?

‘Twinning blijft toch levendig, bijvoorbeeld voor uitwisseling tussen jongeren en tussen verenigingen. De Brexit geeft er ietwat onverwacht een nieuwe push aan. Britse collega's stelden het instrument de voorbije jaren in vraag, nu willen veel Britse gemeenten hun band met Europese gemeenten aanhalen om goed te blijven samenwerken. Dat neemt niet weg dat we de twinning inderdaad moeten moderniseren en verfrissen. Een te overwegen mogelijkheid is de twinningrelatie meer in te zetten voor de uitwisseling van expertise over bijvoorbeeld ecologische transitie.’

Kunnen de duurzameontwikkelingsdoelstellingen een rol spelen, waarbij partnergemeenten bijvoorbeeld samen voor een bepaalde SDG gaan?

‘De SDG's zijn zeker een mooie kapstok voor samenwerking tussen lokale overheden. Steden die in het burgemeestersconvenant stapten, kunnen bijvoorbeeld nauwer gaan samenwerken. Maar je ziet dat twinning ook een hefboom is om Europese waarden te benadrukken. Zo zetten verschil-

lende lokale overheden hun band met een Poolse partner in om het respect voor LGBTQ- of vrouwenrechten te beklemtonen.’

In Puurs-Sint-Amands is de twinning met een Poolse stad om die reden het voorwerp van debat in de gemeenteraad geweest.

‘Sommige Duitse en Franse steden doen hetzelfde. Stedenbanden maken het makkelijker om het gesprek te voeren, het is diplomatie op lokaal niveau. Het is goed dat onder de koepel van CEMR partners kunnen praten over Europese rechten en waarden, over rechten voor minderheden, gelijkheid, toegankelijkheid voor mensen met een beperking, integratie van migranten. De rol die lokale overheden kunnen spelen, is niet te onderschatten.’

CEMR heeft haar hoofdkwartier in Brussel. Wat is je indruk van Vlaamse gemeenten?

‘Vroeger was er meer samenwerking tussen de drie verenigingen van steden en gemeenten in België, ik vind het jammer dat ze nu minder gecoördineerd handelen. Maar natuurlijk heeft Vlaanderen, in verhouding tot zijn grootte, een belangrijke invloed op de EU en CEMR. Veel lokale politici in Vlaanderen investeren een deel van hun tijd en energie in meetings en debatten op Europees niveau. We stellen dat zeer op prijs.’

Voor welke thema’s lopen Vlaamse lokale overheden voorop?

‘De SDG’s uiteraard. Vlaanderen is echt een voorloper, de VVSG en de gemeenten hebben zich voluit geëngageerd in de Agenda 2030. Dat inspireert andere landen en lokale overheden.’

Wat kunnen de Vlaamse gemeenten leren van lokale overheden elders in Europa?

‘Dat is een lastige vraag. Als ik er één punt mag uithalen, dan is het misschien de ruimtelijke orde-

‘De Brexit geeft ietwat onverwacht een nieuwe push aan twinning. Britse collega’s stelden het instrument de voorbije jaren in vraag, nu willen veel Britse gemeenten hun band met Europese gemeenten aanhalen om goed te blijven samenwerken.’

ning en het ontwerpen van de publieke ruimte. Lokale besturen in sommige andere landen staan daar verder in. Ook de netheid van het openbaar domein kan beter, zeker in Brussel.’

Hoe zie je de toekomst van CEMR?

‘We hebben het punt bereikt waarop de beweging niet veel meer zal groeien, omdat alle nationale verenigingen lid zijn. We kunnen wel de integratie in CEMR versterken en de uitwisseling tussen leden vergemakkelijken. We moeten niet alleen het centrum zijn waar verenigingen communiceren, we moeten ook directe uitwisseling tussen lokale overheden faciliteren. Die uitwisseling en kennisopbouw moeten we nog meer verbinden met onze tweede pijler, het lobbyen bij de Europese instellingen. Voor die belangenbehartiging moeten we meer dan nu sterke lokale politici inzetten die CEMR ondersteunen als dé organisatie van alle lokale en regionale overheden en hun koepelverenigingen. Het is veel krachtiger als we naar de Commissie stappen met enkele burgemeesters dan met een position paper. In Vlaanderen is er een goede band met sterke lokale politici, in andere landen is er een intensieve samenwerking met experts maar zien we bijna nooit een burgemeester. Daar moeten we aan werken.’

Wat wens je voor CEMR over tien jaar?

‘Ik hoop dat Europa in 2030 echt de omslag heeft gemaakt naar meer duurzaamheid, gelijkheid en integratie. Ik hoop dat CEMR een drijvende kracht kan zijn voor die transitie, dat lokale en regionale overheden de weg tonen. We willen in 2030 een nog sterkere partner zijn van de Europese instellingen en de referentie voor lokale en regionale overheden.’ ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL EN
BERT JANSSENS IS VVSG-COÖRDINATOR EUROPA

Philippe Ledent
Senior Economist ING

Overheidsschuld: welke beperkingen, welke kansen?

Om u stof tot nadenken te geven over het thema overheidsschuld, publiceert ING wekelijks interviews, praktijkervaringen en theoretische analyses. Het doel? U nuttige info geven over het beheer van de uitstaande bedragen waarvoor u verantwoordelijk bent.

Het houdbaarheidsvraagstuk

Philippe Ledent, Senior Economist ING: "De overheidsschuld wordt gewoonlijk uitgedrukt met de schuldratio, de verhouding van de geconsolideerde bruto schuld en het bbp. Wat zou dan de optimale schuldratio zijn? Om dat te bepalen, moeten we twee factoren in rekening nemen.

1. Impact van de schuld op de economische groei

Overheidsuitgaven en -investeringen kunnen een gunstige invloed hebben op de economische groei en dus op het vermogen om de schulden waarmee die uitgaven en investeringen werden gefinancierd, terug te betalen (want de inkomsten van de overheid worden bepaald door de economische activiteit).

Een economie in ontwikkeling heeft bijvoorbeeld infrastructuur nodig om te kunnen groeien. De nodige investeringen niet doen (en dus geen schulden aangaan om die te financieren) kan de ontwikkeling van de economische activiteit belemmeren. En aangezien die activiteit zorgt voor de capaciteit om de overheidsschulden terug te betalen, zou het een vergissing zijn om die kans niet te grijpen.

Eén euro wordt vijf?

Die redenering heeft echter haar beperkingen, want niet alle overheidsuitgaven en -investeringen leiden noodzakelijkerwijs tot voldoende economische groei om de toekomstige terugbetaling van de hoofdsom en de rentelasten 'automatisch' te waarborgen. We weten bovendien dat naarmate de economie zich verder ontwikkelt, het effect van uitgaven en investeringen op de economische groei kleiner wordt.

De impact ervan wordt overigens ook soms overschat. Hoe vaak horen we niet dat één euro die de overheid investeert, het bbp met vijf euro doet toenemen? In werkelijkheid ligt dat cijfer in een volwassen economie dicht bij één, want de investering moet gefinancierd worden, hetzij met belastinggeld, hetzij met de hulp van de financiële markten, en dat heeft ook negatieve gevolgen voor de economie.

2. Wisselwerking tussen de nominale groei van de economie en de gemiddelde rente op de overheidsschuld

Hoe groter de economische groei, hoe hoger de houdbare schuldratio bij een bepaald renteniveau. Anders gezegd: hoe hoger de rente op de schuld, hoe kleiner de houdbare schuldratio bij een bepaald niveau van economische groei.

In een statische situatie is de optimale schuldratio bepalen, dus de ratio die 1. voor maximale economische groei zorgt en 2. waarbij tegelijk de schuld houdbaar blijft, complex maar mogelijk. Het proces wordt echter bemoeilijkt doordat de parameters in de verhouding in de loop der tijd veranderen.

Voorzichtigheid troef

Stel bijvoorbeeld dat de rente extreem laag is, zoals vandaag. Als alle andere factoren gelijk blijven, kan de optimale schuldratio erg hoog liggen. Als later de rente echter sterk zou stijgen, zonder dat de groeivoet van de economie volgt, zou diezelfde schuldratio niettemin onhoudbaar worden.

Meer nog dan een goed inzicht in hoe de parameters de optimale schuldratio beïnvloeden, is dus een flinke dosis voorzichtigheid geboden.

Die redenering gaat trouwens ook op voor een specifieke publieke entiteit. Daarbij moet dan het bbp vervangen worden door een andere indicator van het vermogen van die entiteit om financiële middelen te innen om – onder meer – de aangegane schulden af te lossen. Voor het overige bepalen dezelfde parameters in hoeverre een schuld houdbaar is.

Uw volgende afspraak

"Federale en gefedereerde schuld" op

ing.be/debt

do your thing

‘Teams vormen de bouwstenen van onze nieuwe organisatie.’

Burgemeester Piet Buyse wil dat Dendermonde inspeelt op de nieuwste evoluties in dienstverlening: ‘Onze maatschappij verandert voortdurend. Die verandering komt almaar sneller binnen in de manier waarop we zorg, hulp en diensten verlenen.’ Dit biedt kansen, maar algemeen directeur Wouter Van der Vurst ziet ook risico’s: ‘Onze medewerkers ervaren een grote druk. De vele burn-outs in onze maatschappij zijn duidelijke tekens dat de traditionele arbeidsorganisatie niet meer werkt.’ Daarom is het stadsbestuur in 2019 begonnen aan een verandertraject voor innovatieve arbeidsorganisatie.

We leven in een wereld waarin Google op alles een antwoord geeft, waar we online precies dát product kunnen bestellen dat we nú nodig denken te hebben. Als we het voor middernacht bestellen, wordt het morgen geleverd. Als we ons bedenken, kunnen we het terugsturen. Als we iets niet begrijpen, verschijnt er een pop-up met een chatbot waar een robot al weet welke vraag we willen stellen en wat

hierop het juiste antwoord is. Google je drie keer hetzelfde product, ontvang je vanaf dan reclame via Facebook. Al deze digitale systemen zijn met elkaar verbonden en vormen een ongelofelijk slim, verraderlijk, maar vooral erg verstrengeld netwerk van diensten. Het is een service op maat. Dat merkt ook Ilse Van den Bossche in de Dendermondse stadswinkel: ‘Onze burgers, onze klanten, leven in die wereld. Er is een

bepaalde standaard gelegd, en dat is de norm geworden: snel, op maat, efficiënt en interactief. Ook voor ons als lokaal bestuur is het nu de norm.’

Toen Wouter Van der Vurst in 2018 algemeen directeur werd, maakte hij met iedereen kennis en schreef hij een *verwondernota*. Hierin confronteerde hij de organisatie met een aantal opmerkelijke vaststellingen en analyses. ‘Doordat mensen het beste van zichzelf

Tips voor een traject naar een nieuwe arbeidsorganisatie

Vertrek vanuit de burgers – het is voor hen dat je het doet.

Maak een planning om hem weer los te laten.

Werk met pilots, ze maken het traject concreet en werken inspirerend.

Draag zorg voor mensen, heb aandacht voor twijfels en weerstand en praat hierover.

Een verandertraject voor de hele organisatie is intens. Voorzie in voldoende capaciteit.

Zorg voor een sterk partnerschap tussen college en managementteam.

Het is een intensief traject, investeer voldoende in de creatie van draagvlak.

Geloof in de kracht van mensen om samen dit verhaal te schrijven.

geven maar er geen resultaat van zien of geen voldoening uit hun werk halen, hebben ze het gevoel aldoor tekort te schieten.'

Samen veranderen

Ook projectleider Karen Wastijn hoorde bij het begin van het verandertraject bij het personeel uitspraken zoals 'Beslissingen worden boven ons hoofd genomen', 'De goede samenwerking met andere diensten hangt af van of je daar iemand kent', 'Je moet een superman zijn om aan alle verwachtingen en opdrachten te kunnen voldoen' of 'We zijn niet bezig met werken op lange termijn, we zijn bezig met het

idee van de dag.' De hindernissen om als lokaal bestuur een sterke organisatie te worden waren duidelijk, net zoals die om voldoening te halen uit het werk dat de medewerkers voor de Dendermondse doelen doen. Voor Piet Buyse was dat besef de start van het traject. 'In dit traject zochten we hiervoor antwoorden die te maken hebben met de structuur van onze organisatie, maar ook met hoe we met elkaar kunnen samenwerken. Over hoe we enerzijds een antwoord zullen bieden op de verwachtingen van klanten, en anderzijds op zoek willen gaan naar werkbaar werk voor onze medewerkers door hen autonomie te geven en hen onder te brengen in sterke teams met de juiste ondersteuning. We beslisten die antwoorden te zoeken in dialoog met onze medewerkers zelf.'

Het traject kreeg als naam VOLT en als symbool vuur. 'Dit zijn metaforen voor verandering, verbinding en kracht. Het eerste vuur werd ontstoken door de organisatiescan, een spiegel die de sterke en zwakke kanten van ons lokaal bestuur weergaf,' zegt Karen Wastijn. Op de startdag dachten honderd medewerkers samen na over hoe ze de organisatie kunnen versterken en het vuur kunnen verspreiden. Tijdens een dag over leiderschap met tachtig verantwoordelijken van teams, projecten en werkgroepen ging het over de noodzaak van dit project, maar ook over de hindernissen die ze onderweg zouden tegenkomen. De projectgroep gaf in zeventig sessies duiding aan alle teams. Het VOLT-project werd

opnieuw rijker, want veel medewerkers grepen de kans om hun inbreng te doen. Om het vuur nog verder aan te wakkeren gingen verschillende pilots van start. Karen Wastijn: 'De woonzorgcentra, de dienst wegen en waterlopen, de ondersteunende diensten en het managementteam gingen aan de slag en kregen begeleiding op maat. En om het in de toekomst nog beter te kunnen doen stoomden we versnellers klaar. Medewerkers uit alle hoeken van onze organisatie die staan te popelen om het VOLT-vuur in onze organisatie nog verder te verspreiden door teams te begeleiden en vorming te organiseren.'

Uitdagingen aangaan

Voor burgemeester Piet Buyse is het belangrijk dat bij een verandertraject de neuzen in dezelfde richting staan. 'Daarom hebben we als houvast een VOLT-kompas ontwikkeld. Dat geeft ons vanuit vier perspectieven richting: uitdagingen, organisatie, waarden en leiderschap.' In het Dendermondse meerjarenplan 2020-2025 #project9200: samen-straft-stromen staan de ambities voor de komende zes jaar met tien werven en een beeld van Dendermonde in 2050. 'Om die plannen te realiseren heeft Dendermonde een andere manier van organiseren en structureren nodig, maar we willen ook de goede dingen die er nu al zijn nog versterken.'

Op basis van de gegevens uit de organisatiescan, de interviews en de startdag liet het lokale bestuur de werking

Piet Buyse:
'Om alle plannen te realiseren heeft Dendermonde een andere manier van organiseren en structureren nodig, maar we willen ook de goede dingen die er nu al zijn nog versterken.'

Karen Wastijn:

‘Dat iedereen een leider is, wil zeggen dat elk van ons eigenaar is van zijn opdracht en zelf verantwoordelijkheid neemt. Niet omdat een leidinggevende dit zegt, maar omdat we ons allemaal engageren voor onze taak, ons team, ons lokale bestuur.’

met departementen en diensten los. ‘We bouwen aan een nieuwe organisatie. In de nieuwe structuur staat de klant centraal,’ zegt Wouter Van der Vurst. ‘Rondom de klant bouwen we sterke teams. Zij doen het werk rechtstreeks voor de klanten en de burgers. Wij zorgen dat mensen in teams efficiënter werken, sneller beslissen en rechtstreeks afstemmen tussen en in de teams. Dit houdt in dat we minder tussenlagen in de structuur verweven.’ De teams zijn gegroepeerd in zes netwerken, en omdat het VOLT-traject verweven is met de eigenheid van Dendermonde, kiest het bestuur voor de symboliek van het textiel als naam voor de netwerken: stadshal, canvas, wonderwol, kantwerk, rode draad en sleeptouw. ‘Het netwerk sleeptouw, dat bestaat uit het college van burgemeester en schepenen en het managementteam, drukt prachtig uit wat onze rol in de organisatie is: sturen, richting geven, strategie bepalen, het schip op koers houden,’ zegt Wouter Van der Vurst.

Elk netwerk heeft een team dat het netwerk coördineert. ‘Deze collega’s ondersteunen de teams van hun netwerk. Ze helpen, regelen, stemmen af en organiseren de samenwerking,’ zegt Karen Wastijn. ‘Maar niet enkel waarom we iets doen en wat we doen is bepalend. Ook onze waarden durf, respect, openheid, verbondenheid en kwaliteit van onze organisatie geven richting. Zij vormen het derde deel van ons VOLT-kompas.’

Iedereen leider

Tot slot werkte de organisatie ook een nieuwe leiderschapnorm uit die duidelijk maakt hoe iedereen in de organisatie samenwerkt, verantwoordelijkheid opneemt en formeel leiderschap invult.

‘Iedereen is een leider en gedeeld leiderschap zijn twee belangrijke klemtonen,’ zegt Karen Wastijn. ‘Dat iedereen een leider is, wil zeggen dat elk van ons eigenaar is van zijn opdracht en zelf verantwoordelijkheid neemt. Niet omdat een leidinggevende dit zegt, maar

omdat we ons allemaal engageren voor onze taak, ons team, ons lokale bestuur. We geloven in de talenten van onze mensen, los van titels en diploma’s. Bij gedeeld leiderschap organiseren teams zichzelf. De klant staat centraal en rond dat principe organiseren we ons. We komen los van onze 1-op-1-relatie met de leidinggevende, maar dragen de verantwoordelijkheid met het hele team, zodat taken opgenomen worden op basis van enthousiasme en talent.’

Burgemeester Piet Buyse gelooft in de kracht van deze teams. ‘Teams vormen de bouwstenen van onze nieuwe organisatie. We willen ze maximaal zelforganiserend laten werken. Tegelijk ondersteunen we ze en geven we richting door te werken vanuit vijf focussen. Zo komen we tot afstemming en coördinatie in de teams, in de netwerken en in de hele organisatie.’

Een eerste focus is *Strategie - van visie tot monitoring*. ‘We bepaalden de doelstellingen van onze meerjarenplanning en onze jaaractieplannen

Wouter Van der Vurst:

‘Het netwerk sleeptouw, dat bestaat uit het college van burgemeester en schepenen en het managementteam, drukt prachtig uit wat onze rol in de organisatie is: sturen, richting geven, strategie bepalen, het schip op koers houden.’

en volgen de resultaten van nabij op,' legt Wouter Van der Vurst uit. *Innovatie - inspireren en netwerken* is een tweede. 'We pikken signalen op van elkaar, van burgers en van klanten. We kijken eens over het muurtje en volgen vorming,' zegt de algemeen directeur. 'Vanuit de derde focus, *Performantie - sterke teams halen resultaten* doen we er alles aan om onze teams vlot te laten samenwerken, zodat zij hun kernopdracht kunnen realiseren.'

Projectwerking - van hoe tot doe is de vierde focus, want naast de dagelijkse werking zijn er ook de projecten, dikwijls complex, met veel partners, duidelijke doelstellingen, een kostenplaatje, en ook een grote behoefte aan projectmanagement.

De vijfde focus ten slotte is *Organisatie - structuur en cultuur*. 'We kijken of dit verandertraject goed loopt, of teams elkaar vinden en de samenwerking vlot verloopt.'

'In elk team nemen collega's het voortouw in deze focussen. Binnen elk netwerk worden de teams vanuit deze vijf focussen ondersteund door het coördinatieteam. Ook binnen het managementteam nemen collega's de verantwoordelijkheid voor de hele organisatie vanuit deze focussen,' zegt Wouter Van der Vurst.

Betrokkenheid groeit

De medewerkers leggen het gehele traject samen af. Voor algemeen directeur Van der Vurst is het macro-ontwerp voor de nieuwe organisatie nu klaar. 'Hoe dit alles verder vorm krijgt binnen de netwerken en binnen de teams, tekenen we nu samen uit met de medewerkers. Zodra de volledige puzzel is gelegd, starten we met de teamontwikkeling.'

Het netwerk stadshal, dat instaat voor alle contacten met de burger, heeft al enkele stappen gezet. 'Na de oproep voor wie het voortouw wilde nemen, gingen we met twintig collega's aan de slag,' zegt Laura Van Driessche, teamcoach stedenbouwkundige vergunningen. 'We kregen telkens opdrachten om samen met onze eigen teams te be-

spreken en uit te voeren. We dachten in de eerste fase na over onze kernopdracht, over wie onze belangrijkste partners zijn, in een tweede fase zijn we nu volop aan het brainstormen en aan het tekenen over hoe we ons het best organiseren binnen ons netwerk, hoe we het werk het best verdelen, over welke teams we zullen vormen en over wie welke focus opneemt. Het is geen eenvoudige, maar wel een boeiende opdracht.'

Voor Karen Wastijn was het ook dikwijls zoeken. 'We hebben vuurproeven moeten doorstaan. Gelukkig bundelen we met velen de krachten om dit project te doen slagen. Er is een projectgroep die intensief samenwerkt om dit verandertraject in goede banen te leiden. Er is een stuurgroep met zowel een politieke als een administratieve vertegenwoordiging om het project op hoofdlijnen te sturen. Ook met het managementteam doorliepen we een eigen traject. We investeren ook veel HR-capaciteit van het team loopbaanontwikkeling in dit verandertraject, bijvoorbeeld met teambegeleiding of loopbaangesprekken. We krijgen ook ondersteuning van onze externe partner Prepared Mind. Zij begeleiden ons zowel in de projectaanpak als inhoudelijk. Samen met hen werkten we een toolbox op maat van Dendermonde uit om aan de slag te gaan met onze teams.'

Door corona moest iedereen zich in dit traject wendbaar opstellen. Zo moest de lancering van het kompas op een alternatieve manier gebeuren, omdat de toelichting door burgemeester en algemeen directeur maar in kleine groepen kon gebeuren.

Burgemeester Piet Buyse weet nu al dat het traject nooit af zal zijn. 'Vorm geven aan je organisatie stopt nooit, maar wij zijn er in Dendermonde van overtuigd dat inwoners en medewerkers om een andere organisatiestructuur en cultuur vragen dan het historisch gegroeide organogram vanuit een stad en een OCMW. We willen een wendbare organisatie worden die

Sluit aan bij het lerend netwerk innovatieve arbeidsorganisatie

De VVSG en Diverscity zijn met de stad Dendermonde op zoek naar lokale besturen die samen een nieuw lerend netwerk willen oprichten. De leden zullen elkaar op geregelde tijdstippen ontmoeten binnen een eerlijke en vertrouwelijke omgeving. Als je dus kennis en ervaring wilt delen over de basisprincipes van innovatieve arbeidsorganisatie en als je interessante praktijkvoorbeelden uit andere besturen wilt horen, kun je aan dit lerende netwerk deelnemen en zo een nieuwe dynamiek teweegbrengen, kruisbestuiving bevorderen en innovatief denken stimuleren.

Om aan te sluiten mail je een korte beschrijving waarom je wilt deelnemen naar karen.sarens@diverscity.be of wastijn@dendermonde.be.

Op donderdag 10 juni komt het lerend netwerk voor het eerst samen.

mee kan groeien en evolueren met de behoeften en uitdagingen van onze medewerkers en klanten.' ■

ELKE MERCKX IS COMMUNICATIEVERANTWOORDELIJKE
DENDERMONDE

Steven Bettens

Politiek parcours

Omdat ik actief was in de ouderraad, de Fietsers- en de Gezinsbond vroeg Elisabeth Meuleman op een zondagochtend of ik mee wilde doen met Groen. Samen met nog andere enthousiastelingen kregen we hier in Oudenaarde in 2006 een hele lijst rond. In de jaren daarna bouwden we Groen lokaal uit: meer leden, succesvolle etentjes en de nodige acties. Hierdoor zetelden we vanaf 2013 met drie en sinds 2019 met zes raadsleden.

Informatiegaring

Ik lees de notulen van het college en van het vast bureau. Als ze te summier zijn, stel ik vragen aan de bevoegde schepen. Omgekeerd probeer ik de vragen van burgers te beantwoorden, zij geven ook informatie en laten voelen wat er leeft. De voorbereiding van de gemeenteraad verloopt vlot. Alle informatie is digitaal raadpleegbaar, meerdere schepenen beleggen commissies.

Lokale uitdaging

Omdat groente-, fruit- en tuinafval in Oudenaarde niet apart wordt opgehaald, ijveren we voor buurtcomposteerplaatsen. In het centrum hebben we kaartjes uitgedeeld, 125 mensen willen al mee composteren en vijftien mensen gaven zich op als vrijwilliger. Het bestuur is ons voorstel genegen en wil logistieke steun bieden. Goede ideeën kunnen dus leiden tot goede samenwerking tussen meerderheid en oppositie.

BESTE REALISATIE

Groen Oudenaarde werkt als een team, we konden samen met geëngageerde bewoners de verdere ontginning van leem op de kouters van Mater en Volkegem en de opening van nieuwe bedrijventerreinen buiten het kleinstedelijk gebied voorkomen. Oudenaarde moet de parel van de Vlaamse Ardennen blijven, met behoud van de weidse zichten, de bolle kouters, de akkers langs de geklasseerde kasseiwegen en de Scheldemeersen.

A man with a shaved head, wearing a dark blue jacket and jeans, is smiling while riding a bicycle. He is positioned in the lower right quadrant of the frame. The background shows a rural landscape with a large, light-colored field in the middle ground and a church with a tall spire in the distance. The sky is bright and slightly hazy. The overall tone is warm and positive.

**Corona toont aan hoe we
snakken naar het behoud
van de open ruimte. We
maken beter RUP's open
ruimte, en steken de
minder gunstig gelegen
uitbreidingsgebieden in de
diepvries. Oudenaarde is
de stad voor wielrenners
en wielertoeristen, maar
het zou ook de stad van
de winkelende fietsers
kunnen zijn en van fietsende
scholieren en werknemers.
Plannen genoeg, maar op
de uitvoering blijft het
wachten, en wachten...**

Bronopsporing, ingewikkeld maar ook na vaccinatie belangrijk

De corona-epidemie stuitert al een jaar van het ene moeilijke moment en terug. Het eerste wapen om de epidemie in te dijken was de lockdown, want zelfs de hele voorraad mondmaskers was weg. Testing en tracing zou vervolgens soelaas bieden. Het heeft veel voeten in de aarde gehad voor dit liep. Schakelzorgcentra werden opgericht om daarna (gelukkig) meestal ongebruikt weer afgebouwd te worden. Tot einde 2020 was het wachten op de vaccins. Nu de vaccinatiecampagne op grote schaal bezig is, en er ook zelftesten te koop zijn, wordt bronopsporing voor mogelijke mutaties echt noodzakelijk, maar gebeurt er iets met de lokale ervaring?

Al begin maart 2020, bij het allereerste begin van de coronapandemie, was het duidelijk dat het opsporen van de bron en de haard van de infectie van belang was om zo alle waaiers van contacten op te kunnen sporen en hen te identificeren en in quarantaine te plaatsen. Een klein aantal gevallen (19 procent) is immers verantwoordelijk voor tachtig procent transmissie, hierbij zitten ook de zogenaamde superverspreidingsgebeurtenissen. Als die haarden worden gedetecteerd, kunnen andere niet-gedetecteerde gevallen ook gevonden worden. Maar in de praktijk werkt die bronopsporing niet zoals het zou moeten. Volgens het SERV-Rapport *Kanaries in de coronastategie* leidt begin maart 2021 maar elf procent van de besmettingen tot een link met een nieuwe cluster, oftewel 1943 besmettingen op de 16.945 in die betreffende week. Hoeveel besmet-

tingen bij oude clusters werden gerapporteerd, is niet bekend.

Jo Maebe, gepensioneerd arts en geëngageerd in de eerstelijnszone Regio Aalst (Aalst, Denderleeuw, Erpe-Mere, Haaltert en Lede), blijft zo in het ongewisse over welke invloed de scholen of contactberoepen bijvoorbeeld hebben. 'Ik ben teleurgesteld en bijzonder ongelukkig dat de echte bronopsporing al de hele tijd achterwege is gebleven,' zegt hij.

'Als je de streek kent, gaat er bij bepaalde adressen een belletje rinkelen,' zegt An Laenen die als stafmedewerker van gemeente en OCMW Meerhout aangesteld is als coördinator COVID-19-uitbraken voor de eerstelijnszone Zuiderkempen met de gemeenten Westerlo, Geel, Laakdal, Hulshout, Herselt en Meerhout. 'Het adres van een frituur moet je anders bekijken dan het adres van een gezins-

woning. Je moet er niet alleen anders naar kijken, je moet vooral ook andere vragen stellen. Maar dat weet ik wel voor Meerhout, maar niet voor Herselt bijvoorbeeld. Vlaanderen kan dus echt niet alles alleen, je hebt lokaal iemand nodig die inschat of het om een individueel gezin gaat, of dat er misschien meer aan de hand is.'

Lokale contact- en bronopsporing

Vlaanderen remde aanvankelijk de lokale initiatieven voor contactopsporing af uit angst voor versnippering. Pas op 13 november keurde de Vlaamse regering een besluit goed dat de bronopsporing en contracttracing door de lokale besturen subsidieert. Zo'n zestig gemeenten tekenden in en begonnen er in januari aan. Zowel de lokale als de centrale contactonderzoekers zouden in dezelfde databank terecht kunnen om besmette personen

An Laenen:

'Het adres van een frituur moet je anders bekijken dan dat van een gezinswoning. Je moet vooral ook andere vragen stellen. Je hebt dus lokaal iemand nodig die inschat of het om een individueel gezin gaat, of dat er misschien meer aan de hand is.'

Je zou verwachten dat bij jonge patiënten vermeld staat naar welke school ze gaan, toch is dat lang niet altijd het geval.

LATA JEFFS

te contacteren. Ze zouden dezelfde scripts gebruiken, zodat de informatie van patiënten en contacten uniform zou zijn. Ze zouden, want dit alles is de bedoeling, maar zoals Willem Elschoot schreef: ‘Tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren.’

‘Wij wilden graag zelf alle mensen opbellen, maar we kregen dagelijks niet genoeg tickets,’ zegt Jo Maebe vanuit de eerstelijnszone Regio Aalst. ‘Onze mensen hadden het gevoel dat ze centraal werden “ingepikt”. Daarom werd een reservatiesysteem ingevoerd, waarbij onze mensen anderhalf uur de tijd kregen om te bellen. Als Aalst dus zijn tickets om acht uur ophaalde, moesten ze afgewerkt zijn tegen half tien, want op dat moment nam Brussel ze over. Het kon goed zijn dat mensen al waren opgebeld maar dat dossiers nog niet waren afgewerkt. Gezinnen werden ook door verschillende opspoorders gebeld, terwijl je dat met één telefoon kunt afwerken.’

Regio Aalst koos dus voor optie 2 (inclusief contactopsporing), eerstelijnszone Zuiderkempen voor optie 1, waarbij de sociale dienst van de gemeente contact opneemt met de indexpatiënten om samen naar de zorgbehoefte te peilen en mensen aan te moedigen de quarantaine vol te houden. De personeelsleden van de gemeenten overleggen regelmatig via Teams met de fieldagent erbij die ze door Vlaanderen toebedeeld kregen en die vooral op huisbezoek gaat. An Laenen: ‘Als we het gevoel hebben dat er iemand ter plaatse moet gaan, sturen we de fieldagent. Hij heeft daarnaast ook al opleiding en informatie gegeven over nieuwigheden op het vlak van

quarantaine of de nieuwe varianten.’ De eerstelijnszone Regio Aalst is vanaf 1 april met het lokale call center gestopt. De vrijwilligers die instonden voor deze telefoontjes, steken nu hun energie en tijd in de vaccinatiecentra. Eerstelijnszone Zuiderkempen wil het liefst optie 1 bis. ‘Wij willen bepaalde tickets reserveren en daarmee aan de slag gaan want als je iemand belt, lijkt het ons beter om ineens alles te doen, zowel contacten opsporen als vragen of die mensen voor zichzelf kunnen zorgen. Anders krijgen zieke mensen een reeks telefoontjes na elkaar en moeten ze hun zorgbehoeften blijven herhalen,’ zegt An Laenen.

Computer says no

Die lokale contactopsporing waarbij elke nieuwe indexpatiënt aanvullend door een arts-vrijwilliger werd opgebeld, wierp nochtans vruchten af in de Regio Aalst. ‘Als ik ’s avonds door de door ons vereenvoudigde persoonsfiches ging, constateerde ik dat er in een bepaalde school twee leerkrachten en drie leerlingen corona hadden. Ik nam dan meteen contact op met de directie en het CLB. Idem dito als dat in een bedrijf of ziekenhuis gebeurde. Die contacten verliepen altijd heel positief, ik ben onder de indruk van de betrokken directies, CLB-artsen, arbeidsartsen en de diensten van het Agentschap Zorg en Gezondheid.’ Jo Maebe ergert zich aan de weeffouten in de informatica die maar niet opgelost geraken. ‘Het begint met de administratieve gegevens, van de zestig mensen zijn er bijvoorbeeld tien zonder telefoonnummer. Iemand van ons is dan dagelijks bezig om die nummers te zoeken en aan te vullen. Bij de hoogrisicocon-

tacten ontbreekt zeker een kwart van de gegevens, en de verbanden tussen indexpatiënten en hoogrisicocontacten staan niet vermeld, alleen als ze onder hetzelfde dak wonen, maar een vriendschap bijvoorbeeld niet. Bij de collectiviteiten gaat het nog minder goed. Bij de 126 nieuwe indexpatiënten waren er 29 vermeld. Als je een dertienjarige coronapatiënt vermeld ziet, weet je dat die naar school gaat. Ik kan er niet bij dat voor de helft van de kinderen geen school staat vermeld. Zo mis je al gauw de helft van de informatie. Onze bronopspoorders gingen die mensen opnieuw bevragen om die gegevens opnieuw op te slaan.’ Schoolkinderen waarbij de school niet vermeld staat, dat is ook in de Zuiderkempen schering en inslag. ‘Een van de eerste uitbraken in scholen was nog voor Nieuwjaar, maar bij die kinderen stond de school niet vermeld,’ zegt An Laenen die niet gelooft dat scholen geen doorgeefluik zijn. ‘Misschien zijn ze niet de grootste draaischijf, maar sinds de nieuwe varianten met hun snellere besmettingsgraad laait het virus er snel op. Als je een individu in een gezin goed kunt isoleren, kan de uitbraak beperkt blijven maar als er kinderen zijn die naar school gaan, dan is het meteen wijdverspreid naar de andere gezinnen in de buurt. Op lokaal vlak zie je dat veel beter. We kennen de scholen, we zien wat er gebeurt. Het CLB kijkt naar de klas of de school, wij zien het ruimere plaatje, ook de mogelijke connecties met de jeugdbeweging of sportvereniging. Op het veld zie je goed hoe het virus zich verspreidt. Op computer is die flow niet duidelijk.’

Jo Maebe vindt het jammer dat alles niet beter is gelopen. ‘We hoopten meer informatie te krijgen, als we de mensen lokaal zouden opbel-

Besmettingshaarden vind je in alle afgesloten ruimten waar meerdere mensen samen zitten te praten, iets eten of drinken.

trekken en dus ontwikkelden we een eigen systeem om een overzicht te houden.' Even zwijgt ze, dan corrigeert ze zich: 'Het is niet dat je geen rapporten kunt trekken, het is alleen niet gebruiksvriendelijk en daardoor werkt iedereen met een eigen systeem. Dat is energieverspilling.'

Besmettingshaarden

In de Zuiderkempen telde een bedrijf op vrijdag veertien besmettingen, op dinsdag stond de teller op vijftig. De seizoenarbeiders, veelal mensen zonder papieren, hebben geen vaste verblijfplaats. Voor de collega's van de Zuiderkempen en de Middenkempen

len. Maar het informaticasysteem is te star.' Het Agentschap Zorg en Gezondheid geeft geen perspectief op verandering. 'Ze werken wel aan nieuwe systemen, maar het basissysteem kan niet veranderen.' In de eerstelijnszone Zuiderkempen heeft An Laenen ook al danig gefoeterd op het computersysteem: 'Eerst kregen we amper toegang uit schrik dat we alles vanop de kiosk op de markt in Meerhout zouden uitschreeuwen, terwijl wij op de sociale dienst doordrongen zijn van het belang van privacy. Ondertussen is er minder wantrouwen en wordt er wel via een beveiligde omgeving informatie doorgegeven.'

Volgens Jo Maebe moest eerst het basissysteem verbeteren voordat het opvolgsysteem kon worden aangepast. 'Als je van een klas met twintig kinderen elk kind opnieuw moet inbrengen, wordt er op den duur niet meer met dat systeem gewerkt.'

'Wij konden nuttig functioneren tot 150 besmettingen per week, maar boven de 300 begint het te nijpen. Er zijn

Jo Maebe:

'De regering neemt maatregelen om de bronnen te beperken maar heeft geen zicht op welke bron de grootste oorzaak is.'

collega's met het dubbele aantal, die geraken onmogelijk rond,' zegt Maebe. 'We hebben alleen leesrechten en geen schrijfrechten,' zegt An Laenen. 'We kunnen dus wel aan de Zorgatlas, maar we kunnen niets aanvullen en dus ontwikkel je een eigen systeem. We kunnen wel de input ingeven in de Sharepoint, het uitbraakvolgsysteem van het Agentschap Zorg en Gezondheid, maar we kunnen geen lijsten

betekende het flink puzzelen om het geheel in beeld te krijgen. 'Het is goed dat het bedrijf of in het geval van een school het CLB eraan werkt, maar het moet ook ruimer worden bekeken dan alleen het bedrijf of alleen de klas.' Het blijft Jo Maebe als arts verbazen dat er zo weinig wordt ingezet op bronopsporing. 'De regering neemt maatregelen om de bronnen te beperken maar heeft geen zicht op welke

#VVSGrande

Tijdens de wekelijkse digitale opening van de Ronde van Vlaanderen praat Fatma Taspinar met burgemeesters uit de streek over het effect van corona op hun gemeente.

derondevanvlaanderen.yellenge.nl

bron de grootste oorzaak is. Weten wij of de kappers de oorzaak zijn? In Aalst hebben we momenteel weet van één kapsalon. Wij hebben met vrijwillige artsen alle besmette personen opgebeld, zeven op zeven, dat is een serieuze inspanning.'

Andere besmettingshaarden vind je volgens Jo Maebe terug in het te kleine kantoor van een KMO, zoals garages, in de lerarenkamer, in alle afgesloten ruimten waar meerdere mensen samen zitten te praten, iets eten of drinken. Dat is in grote mate het geval bij contacten binnenshuis met huisgenoten, familie of vrienden.

Jo Maebe droomt ervan om 's morgens op zijn computer in de controletoren een menu te kunnen bewerken met ba-

sisrapporten over clusters. 'Nu weten we bijna niets, het Agentschap weet het niet, de virologen weten het niet en premier Alexander De Croo weet het ook niet.' Hij zou graag de ervaringen van alle zestig gemeenten samenbrengen, de informatie uitwisselen en de kwaliteit van de bronopsporing verbeteren. 'Ik maakte elke week verslag en stuurde het naar het Agentschap Zorg en Gezondheid in Oost-Vlaanderen en kreeg daar feedback op. Volgens mij kan het systeem zo beter werken. We zouden kunnen starten met een soort peilpraktijken waarbij de verzamelde gegevens van een aantal eerstelijnszones worden aangewend.

De vaccinatiecampagne mikt op juli/september 2021 voor groepsimmuni-

teit in België, maar er zijn nog vele onzekerheden, zoals over de goedkeuring voor bijkomende vaccins en over hoe snel vaccins geleverd worden, eventuele tekorten aan materiaal, de werking van de verschillende vaccins bij nieuwe varianten. Hoe langer de wereldwijde vaccinatie duurt, hoe langer het virus zich verspreidt en hoe meer het kan muteren, wat de effectiviteit van vaccins kan ondermijnen. En dan duikt het belang van de lokale bronopsporing opnieuw op. ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Het rapport van de SERV: <https://www.serv.be/serv/publicatie/rapport-kanaries-coronastrategie>

miko

HET BESTE VACCIN
TEGEN SAAIE
KOFFIEPAUZES!

www.mikocoffee.com
info@mikocoffee.com
☎ 0800/44 0 88

UW PARTNER IN KOFFIESYSTEMEN VOOR KANTOOR

FEEDBACK GEVEN EN ONTVANGEN

Door Ann Moreels

Deze publicatie bevat een visie op **feedback die steunt op samenwerking**, met elkaar overleggen, elkaar oprecht durven informeren, zaken met elkaar delen en ook wel confronteren. In de praktijk wordt heel wat **goedbedoelde feedback** qua perceptie vaak als een evaluatie aangevoeld. Daar moeten we toch eens grondig over nadenken.

Deze publicatie wil je daarbij helpen en wil je vooral doen reflecteren over dit boeiende thema en over **jouw mogelijkheden en bijdragen** hierin. Je moet het thema niet als een topic op zich beschouwen, maar inkaderen in het geheel van leidinggeven, samenwerken, elkaar motiveren, samen innoveren, samen zaken realiseren en zichzelf *overtroeven* door de **kracht van samenwerking**.

Het gaat immers om **samen de toekomst uit te bouwen**. Hoe we dat doen, hoe we dat aanpakken, in het kader van een nog **sterkere organisatie en dienstverlening**, kan via de weg van het *feedbacken*.

Feedback geven en ontvangen

Auteur: Ann Moreels
ISBN (print): 9782509038210
Formaat: 160 x 240 mm

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

WhatsApp-hulp beter dan geen hulp maar OCMW-cliënten missen fysiek contact

Omdat het OCMW van Leuven al drie jaar thuiswerk voor maatschappelijk werkers in een telewerkproject uitprobeerde, kon het bij de eerste lockdown in 2020 snel schakelen. Al voelen de maatschappelijk werkers sterk aan hoe noodzakelijk fysiek contact en het bezoek ter plaatse zijn om de hulpvraag correct te kunnen beoordelen.

Al drie jaar vóór corona konden de maatschappelijk werkers van het Leuvense OCMW een of twee dagen per week thuiswerken. ‘We hadden geen desktopcomputers meer, maar laptops. Internettelefonie was al ingevoerd, er was een experiment met een veilige VPN-verbinding,’ zegt Annemie Clerckx, stafmedewerker van het OCMW van Leuven. Toen ze het systeem invoerden, telewerkte een derde van de maatschappelijk werkers één dag per week en dat aantal groeide elk jaar aan.

‘Hierdoor konden we bij het begin van de coronacrisis snel schakelen. Iedereen ging naar huis met een minimum aan apparatuur. Alle maatschappelijk werkers kregen ook een smartphone, waardoor ze met WhatsApp in contact konden staan met de cliënten. Die konden via WhatsApp ook foto’s doorsturen van de nodige documenten, contracten of inschrijvingsbewijzen. Die foto’s werden toen voor het eerst als officiële documenten aanvaard.’ Tijdens de verplichte lockdown in

het voorjaar van 2020 was er bij het OCMW steeds een permanentie aanwezig om cliënten op kantoor te kunnen ontvangen. Cliënten konden die periode steeds digitaal, telefonisch of via mail terecht bij hun maatschappelijk werker. ‘Bij de latere versoepelingen bleven stad en OCMW inzetten

wordt de norm na corona twee dagen thuiswerk per week. Hiervoor heeft elke medewerker een laptop, een headset, een tweede scherm, een bureaustoel, een thuiswerkvergoeding van 3 euro per dag, softphone, en alle maatschappelijk werkers ook een smartphone.

Bieke Verlinden:

‘Eigenlijk is het plaatsonafhankelijk werken.

Medewerkers kunnen om het even waar inloggen.

Daarnaast zijn er wel permanenties en intakes.

Als je werk maar klaar en de cliënt geholpen is.’

op thuiswerk. Het maximale streefdoel luidt een derde aanwezigheid per team, afhankelijk van de oppervlakte van de ruimte. Het thuiswerkbeleid voor na corona is al bepaald, we zijn dat nu aan het verfijnen,’ zegt Annemie Clerckx. Zowel voor het personeel van de stadsdiensten als voor dat van de sociale dienst van het OCMW

WhatsApp hulpverlening

De dienstverlening van het OCMW is natuurlijk heel specifiek. ‘Onze hoofdtak is het contact met de cliënt. Het doel zal zijn om twee dagen thuis te werken. Door het voorbije jaar zijn de non-believers overtuigd geraakt. Nu bestaat er geen weerstand meer tegen thuiswerk, eerder omgekeerd, maar

In april en mei 2020, tijdens de eerste lockdown, portretteerde fotografe Layla Aerts overal in het land mensen die achter het raam wachtten op het einde van de epidemie.

Ook digitaal bijzonder comité voor de sociale dienst

Bieke Verlinden is naast schepen van Zorg en Welzijn ook voorzitter van het bijzonder comité voor de sociale dienst. Zij is tijdens de eerste lockdownperiode doorgedreven digitaal beginnen te werken. 'Vorige legislatuur gebeurde alles op papier, je kon de dossiers alleen ter plaatse inkijken en ze moesten ter bekrachtiging met natte inkt getekend worden. Dat maakte de werkzaamheden moeilijk. Vanaf 2019 worden de dossiers digitaal geüpload, ook alle sociale verslagen. Je hoeft ze niet meer ter plaatse te lezen. Zo kun je de dossiers beter voorbereiden. Deze stap was cruciaal en essentieel om ons werk goed te kunnen doen en vergemakkelijkte de omschakeling die we een jaar geleden moesten maken: van fysiek vergaderen naar digitaal.'

Bieke Verlinden begon met het bijzonder comité voor de sociale dienst met digitaal vergaderen nèt voor de lockdown inging: 'Hierdoor hadden we de nodige ervaring en hebben we geen enkel comité moeten uitstellen. We zijn meteen overgeschakeld op digitaal werken.' Omwille van de privacy werd afgesproken dat de leden tijdens de digitale vergadering alleen in een ruimte moeten zitten, omdat er gevoelige dingen worden besproken. Vroeger wisten maatschappelijk werkers dikwijls niet op voorhand welke dossiers diepgaander zouden worden besproken tijdens de vergadering, nu krijgen ze de vragen al op voorhand, wat een handigere wijze van werken is.

Cliënten hebben het recht om gehoord te worden, ook in coronatijden. Hiervoor werden in de eerste lockdown plexischermen gemaakt en gebruikt. De cliënt kreeg dan toegang tot de vergadering op een pc achter dat scherm. Later schakelde het OCMW over op videobellen.

Nu zijn een aantal vergaderlokalen van stad en OCMW Leuven ingericht met videoconferentie.

'Cliënten kunnen nog niet van thuis inbellen bij het comité, ze moeten nog naar het OCMW komen. Als gevolg van een coronaquarantaine kon één cliënt niet fysiek op de afspraak komen. Toen hebben we het toch maar telefonisch gedaan.'

Mag dat? 'We heroverwegen het allemaal en het gebeurt,' zegt Bieke Verlinden die nu ook nog niet weet of de doorgestuurde foto van een factuur rechtsgeldig genoeg zal blijven of dat ze later alles moeten nasturen. **MvB**

iedereen is het lange thuisblijven wel beu,' zegt Annemie Clerckx en schepen Bieke Verlinden valt haar bij: 'Eigenlijk is het plaats-onafhankelijk werken. Medewerkers kunnen om het even waar inloggen. Daarnaast zijn er wel permanenties en intakes. Volgens het schema weet je wanneer je waar wordt verwacht. Als je werk maar klaar en de cliënt geholpen is.'

Daarnaast evolueert nog veel meer, zo kun je binnenkort het leefloon automatisch aanvragen bij de POD. 'En zo gauw het mogelijk is, willen wij ook een digitale afspraak kunnen inboeken. In het stadskantoor gebeurt dat al een tijdje,' zegt Annemie Clerckx. 'Onze opdracht luidt het begeleiden van cliënten. Als we hen leren om met ons digitaal af te spreken, kunnen ze het ook met anderen.'

Stoepgesprekken

'In theorie lijkt dit allemaal gemakkelijk, vanzelfsprekend zelfs, maar probeer maar eens

met anderstaligen te telefoneren, dan mis je de mimiek en de lichaamstaal die helpen elkaar te begrijpen,' zegt Annemie Clerckx. Voor haar kan hulpverlening op afstand redelijk goed van kwaliteit zijn, maar om een vertrouwensrelatie op te bouwen is fysiek contact nodig. 'Hulpverlening op afstand is gemakkelijker met cliënten die je al kent dan met nieuwe cliënten. Als je samen in een gesprekslokaal zit, weet je dat die ander tijd heeft gemaakt, alleen voor jou.' Voor de meeste maatschappelijk werkers was de onmogelijkheid om op huisbezoek te gaan het moeilijkst. 'Als je niet kunt zien hoe mensen thuis leven, kun je moeilijk een inschatting maken. En als je bij een cliënt bent, vraag je nog iets langs je neus weg en dient er zich dikwijls iets onverwachts aan. Om daar een beetje aan tegemoet te komen hebben we de stoepgesprekken geïntroduceerd,' zegt Annemie Clerckx.

De eerste stoepgesprekken her-

#VVSGronde

Sterk sociaal werk door het Bijzonder Comité Sociale Dienst

elke dinsdag om 19 uur

derondevanvlaanderen.yellenge.nl

LAVIA AERTS

innert Bieke Verlinden zich nog goed: 'We hadden vorig jaar in mei voor onze cliënten een eenmalige voedingsscheque van 35 euro per kind in de

naar het OCMW, ze voelen zich door de maatregelen wat meer geremd om fysiek langs te komen. 'Mensen komen alleen op afspraak als het echt niet

voor veel cliënten is hun maatschappelijk werker een van de weinige contacten die ze hebben.

Annemie Clerckx:

'Onze opdracht luidt het begeleiden van cliënten. Als we hen leren om met ons digitaal af te spreken, kunnen ze het ook met anderen.'

vorm van een maaltijdchequekaart. De maatschappelijk werkers brachten ze samen met de hygiënepakketten bij de mensen aan de deur. Tijdens dat eerste stoepgesprek kon de maatschappelijk werker vragen of de kinderen naar school gingen en of ze een laptop hadden. Aan de deur kun je al beter doorvragen dan aan de telefoon. Als je het met een beperkt budget moet doen, is alles beperkt, ook je buitenruimte of het sanitair.' 'Of het gebeurt dat een kind wel een laptop heeft maar de les niet kan volgen omdat er nog vijf kleinere kinderen in dezelfde kamer rondlopen. Daar bestaan oplossingen voor zoals de noodopvang, de huiswerkbegeleiding in de verschillende buurtcentra, of zelfs tijdelijk internaat, maar tot dat punt kom je niet gemakkelijk aan de telefoon,' weet Annemie Clerckx.

Op afstand

Op het Leuvense OCMW vertellen ze me dat ook de cliënten een hele tijd minder rap de – fysieke – stap zetten

anders kan. Nu de coronacrisis al een tijdje duurt merken we dat iedereen snakt naar fysiek contact, als het even kan, komen cliënten weer naar kantoor, want ze verkiezen fysieke afspraken,' zegt Annemie Clerckx. Ze stelt ook vast dat de afspraken nu intenser zijn en langer duren. 'De mensen hebben hun vragen opgespaard, van de belastingbrief tot eentje van het ziekenfonds of voor het aanvragen van ondersteuning. Iemand wil informatie over mogelijke scholen en tijdens het gesprek blijkt dat er geen geld is voor een boekentas. Bij aanvang van de aanpak op afstand merkten we dat tijdens de telefonische contacten meestal alleen het meest dringende of strikt urgente gevraagd en besproken werd. Alle cliënten werden opgebeld met een luisterend oor, de vraag hoe het met hen gaat en wat we voor hen kunnen betekenen. Nu merken we dat andere belangrijke maar vaak onderliggende zaken aan bod komen.' Naast die inhaalbeweging ziet Annemie Clerckx ook een grotere eenzaamheid, want

Prikken blijft

Omdat elk team van de sociale dienst anders is, krijgt het Leuvense thuiswerkbeleid geen strak kader. Bij het intake team zijn er elke dag nieuwe cliënten. Schuld hulp werkt al jaren op afspraak, ze gaan op huisbezoek als ze dat nodig achten. Ook als het fysiek contact weer beperkter moet, blijven huisbezoeken voor gezinnen met kleine kinderen mogelijk, op afspraak en met het raam open.

Voor de medewerkers wordt de prikklok niet afgeschaft. 'Voor sommigen is de prikklok een belangrijk houvast om grenzen te bepalen of af te baken. Anderen zijn het zo gewend. Toen tijdens de eerste lockdown iedereen thuis zat, heeft de thuiswerkbegeleidingswerkgroep uit bescherming tegen overwerk de prikklok behouden,' zegt Annemie Clerckx. Het vergemakkelijkt de personeelsadministratie, en in gewone tijden houden mensen ook aan de flexibiliteit van de stamtijden, waarbij je overwerk kunt recupereren. 'De eerste stap is gezet. Op de dag dat je thuiswerkt, prik je alleen 's morgens. Op kantoor doe je dat vier keer per dag. Maar iedereen kent de workload, de dossiers moeten in orde zijn voor de volgende vergadering van het comité, dat is belangrijker dan dat je vier keer goed hebt geprikt.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Roel Verhaert was tot zijn pensioen in 2017 de Antwerpse stadssecretaris. Nu is hij eresecretaris van de stad, en onder meer voorzitter van het bureau voor Integriteit in Antwerpen, voorzitter van het Vlaams Agentschap voor Integratie en Inburgering, en lid van de raad van bestuur van de Universiteit Antwerpen. Hij schrijft regelmatig boeken en artikels, onder meer over management, integriteit en blockchain. Onlangs verscheen bij uitgeverij Vanden Broele *Blockchain is van levensbelang. Uitdagingen voor overheid en onderwijs in de Lage Landen*, van de hand van Roel Verhaert, Maka De Lameillieure, Roeland Gielen en Hans Mulder.

Roel Verhaert maakt zich zorgen. Hij vreest dat onze overheid, ook de lokale besturen, de trein richting toekomst missen en straks met de neus op de feiten zullen worden gedrukt door de concurrentie van privébedrijven, organisaties en burgerinitiatieven. ‘Onze besturen vertrekken bij hun digitale transformatie van de bestaande situatie. Terwijl ze moeten kijken naar de toekomst en de mogelijkheden die zich aandienen. Ze doen wat ze altijd hebben gedaan zonder voldoende na te gaan of bepaalde processen nog wel nodig zijn, of ze niet anders en beter georganiseerd kunnen worden.’

‘De lokale besturen, de Vlaamse en de federale overheid, ze zijn al jaren bezig met het digitaliseren en automatiseren van hun processen. Maar de wereld verandert snel. Een goed voorbeeld is de digitale handtekening waar de overheid heel veel middelen en energie tegenaan heeft gegooid. De handtekening was gedurende drie eeuwen nodig om documenten te autoriseren en contracten af te sluiten. Intussen is iedereen vertrouwd met accounts en wachtwoorden, en er is nieuwe technologie die autorisatieprocessen veiliger kan doen verlopen, zoals blockchain. Het digitaliseren van de handtekening is nergens meer voor nodig.’

‘Al duizenden jaren claimt de overheid de burgerlijke stand. Volgens de Bijbel begaven Maria en Jozef zich naar Bethlehem voor een volkstelling. Als je niet werd geteld, had je geen rechten. Als je vandaag uit het bevolkingsregister wordt geschrapt, besta je niet meer. De overheid denkt het recht te hebben om de identiteit van mensen te bepalen. Dat lijkt stilaan een achterhaalde gedachte. Iedereen kan in Estland het wereldburgerschap aanvragen en een identiteit krijgen op basis van blockchain. **In de VN-vluchtelingenkampen worden aankomende vluchtelingen in de blockchain gezet. Ze krijgen op die manier een identiteit en vooral ook waardigheid: hun bestaan wordt erkend.**

Staat iemand er ooit bij stil hoe vaak die mensen aan allerlei instanties steeds weer hun identiteit moeten bewijzen, hoe vaak ze hetzelfde verhaal moeten vertellen? Zodra ze in de blockchain zitten, is dat niet meer nodig. Gegevens kunnen nooit meer verwijderd, vervalst of gehackt worden. En in één moeite gooien we een hoop bureaucratie overboord waar niemand iets aan heeft.’

‘Ik vergelijk blockchain graag met een grootboek in de boekhouding. Koop je een bedrijfsauto, dan wordt dat een lijn in de boekhouding. Blijft er na een crash niets meer over van diezelfde auto, dan komt er een lijn bij, een tegenboeking. De oorspronkelijke aankoop blijft boekhoudkundig wel bestaan. Die kan niet verdwijnen, behalve als er met de boekhouding gesjoemeld wordt. Blockchain werkt op dezelfde manier. Maar terwijl je met een grootboek nog zou kunnen knoeien, is dat bij blockchain onmogelijk, omdat registraties op veel computers staan, in een gedistribueerd netwerk, en elke wijziging in al die computers gevalideerd moet worden.’

‘De technologie van gedistribueerde netwerken kan vlekkeloos alle administratieve processen overnemen. Stel dat je een toepassing maakt voor gemeentelijke subsidies aan verenigingen.

De overheid moet wakker worden

Dan weet iedereen in het netwerk wie er subsidies ontvangt en onder welke voorwaarden. Als een vereniging eenmaal aan alle voorwaarden voldoet, wordt de subsidie automatisch overgemaakt. **Bij de uitvoering komt geen mens meer kijken, de kans op misbruiken is nagenoeg onbestaande en door de volledige transparantie verhoogt het vertrouwen in het bestuur.** Ik zie momenteel maar één uitzondering waarvoor blockchain niet kan: het strafregister, omdat je straffen moet kunnen schrappen.'

'Ik pleit er niet voor om de bestaande processen in de blockchain te zetten. Integendeel, dat zou te duur zijn en wellicht weinig opleveren. Het is zinvoller om eerst onze processen te herbekijken in het licht van de nieuwe technologische mogelijkheden. We moeten denken vanuit de nieuwe mogelijkheden die de technologie ons biedt. In Singapore enten ze het mobiliteitsnetwerk op de dagelijkse verplaatsingsstromen van de inwoners en ontsluiten dat met geïntegreerde apps. Dat is een heel andere benadering dan de bestaande infrastructuur van sporen, treinen, trams, bussen, wegen als vertrekpunt nemen voor je beleid. **Met recepten uit het verleden zullen we het in de toekomst niet meer redden.** Want dan dreigen onze overheden ingehaald te worden door grote bedrijven, organisaties en burgerinitiatieven, en op den duur hun rol kwijt te spelen.'

'Sceptici wijzen me er vaak op dat alles toch werkt. Waarom dan veranderen? Omdat alles beter kan. **De mogelijkheden om ons beter te organiseren zijn groot, een hele hoop processen kan zo de vuilnisbak in.** Neem de stedenbouwkundige vergunning. Hoeveel tijd en middelen zijn daaraan niet verloren gegaan? Hadden we geen of minder stedenbouwkundige vergunningen uitgereikt, zou dit dan geleid hebben tot een lelijker of misschien net een mooier land? Dat soort confronterende oefeningen moeten we maken voor al onze dienstverleningsprocessen.'

'Lokale besturen die denken dat zij niet bezig moeten zijn met de mogelijkheden die technologie biedt en in de toekomst nog meer zal bieden, moet ik tegenspreken. **Gemeenten zijn niet de lagere overheid, ze moeten beseffen dat zij het kloppende hart zijn van de overheid. Zij hebben het nauwste contact met de burger. Ze moeten alle trends en evoluties opvolgen, omdat zij de bevoorrechte positie hebben om te kunnen denken vanuit de burger. Voor die burger moeten ze het doen.** Gedistribueerde netwerken zijn een hefboom om onze samenleving te herbekijken. Ze bieden de kans om overheidsmiddelen beter in te zetten voor het algemeen belang.' ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

ROI?

DRAAGVLAK?

SUBSIDIES?

ONDERHOUD?

“Regen is de enige voeding voor de ondiepe grondwattafel. Infiltreren is dus nodig om de tekorten van de zomer in de winter weer aan te vullen.”

Marijke Huysmans, prof. VUB en grondwaterexpert

Regenwater infiltreren: welke hindernis houdt u nog tegen?

Alle experten zijn het erover eens: minder verharding en meer ruimte voor water liggen aan de basis van een klimaat-robuste omgeving. Wil ook uw gemeente meer inzetten op infiltratie van regenwater maar botst u nog op enkele hardnekkige barrières? Schrijf dan snel in voor onze **digitale infosessie over infiltratie**. U krijgt concrete tools aangereikt waarmee u meteen aan de slag kunt en experten nemen de laatste hindernis voor een succesvol infiltratieparcours weg.

Dinsdag 11 mei 2011 van 15 u tot 16.30 u.

Ontdek het programma en schrijf in via
www.aquafin.be/nl-be/nieuws/regenwater-infiltreren-doe-je-zo

Aquafin NV
Dijkstraat 8 • 2630 Aartselaar
T 03 450 45 11 • info@aquafin.be

Volg ons op

Pensioenverzekering van mandatarissen

Ethias, uw waarborg voor een kwaliteitsvol wettelijk pensioen en een unieke dienstverlening

De pensioenen van de mandatarissen en de ambtenaren van de openbare sector zijn meer dan ooit een actueel thema. Er zijn talloze oplossingen op de markt, maar u kan ervoor zorgen dat **uw pensioenen 1ste pijler worden toevertrouwd aan een partner die sinds bijna een eeuw de specificiteiten van dit domein kent.** Welke diensten en tools voor de betaling en de berekening van uw pensioenen? Hoe de toekomstige engagements inschatten en beheren? Met Ethias kan u op beide oren slapen: **uw wettelijk pensioen is ons beroep.**

Meer info? sales.life@ethias.be

ethias
glimlach verzekerd

Een gore parking aan de vest is een hippe ontmoetingsplaats aan de Dijle geworden.

DANIEL GEERLEERTS

Aan de terrassen aan de Dijle ter hoogte van de Zandpoortvest is er zoals aan de Lamotsite een aanlegsteiger voor pleziervaartuigen.

Mechelen, waterstad

Niet alleen de Dijle stroomt door Mechelen, maar ook het water van de talloze vlietjes die de voorbije vijftien jaar weer bloot zijn gelegd. Met een moderne inrichting warmt de stad op hete dagen zo minder snel op en hebben bewoners en bezoekers er talloze doorgangen maar ook hang-, picknick- en ontmoetingsplaatsen bij.

Ooit was de Dijle de belangrijkste verkeersader van Mechelen. Aan de oevers bruisde het leven en was er volop economische activiteit die zich verder uitspreidde langs de vele kanalen en vlietjes door de stad. Door de industrialisering en de sterke toename van de bevolking in de negentiende eeuw werden de vlietjes open riolen en de oorzaak van epidemieën. In het begin van de twintigste eeuw werden grote werken ondernomen: de vlietjes werden overwelfd of vervangen door rioolbuizen en gedempt. Ondertussen was ook de Dijle vuil en werd ze niet meer gebruikt om goederen te vervoeren.

Op de Botermarkt is de Koolvliet weer zichtbaar en zijn er veel publieke zitplaatsen bijgekomen.

Mechelen telt de laatste jaren veel meer voetwegen: je wandelt er over de Dijle of via de nieuwe doorsteken langs de pas opengelegde vlietjes.

In 2007 stapte Mechelen in het Europese project 'Water in Historic City Centers'. De Nieuwe Melaan werd als eerste opengelegd met in 2007 de inhuldiging van de vernieuwde open vliet, gevuld met Dijlewater en regenwater. De openbare ruimte werd opgedeeld in twee niveaus: de rijweg op het hoogste niveau en het voetgangersgebied een halve meter lager. Hierdoor werd de kade-muur opnieuw zichtbaar en kun je verpozen op de verlaagde kade. De Nieuwe Melaan slingert rond het Conservatorium en de Kunstacademie, die tevoren een eerder troosteloze indruk gaven, maar zich nu spiegelen in het water en een frisse aanblik krijgen door de combinatie van oud en nieuw.

Dit eerste project zette de lijnen uit voor het gehele vlietenplan van Mechelen. Overall aan het water kom je dezelfde materialen, verlichting en groen tegen, waardoor deze zones weer veel meer verbonden zijn met het stedelijke weefsel van de binnenstad.

Zo ook een beetje verder in het Klein Begijnhof waar het Ondernemershuis Oh! sinds 2012 een nieuwe stadstuin heeft. Dit ommuurde binnengebied tussen Heembeemd en Klein Begijnhofbogaard ademt volledig de sfeer van het pittoreske begijnhof. Door het semipublieke karakter kunnen zowel buurtbewoners als bezoekers van het Oh! genieten van dit groene rustpunt in het hart van de stad.

In het verlengde hiervan bracht ook het opnieuw openleggen van de Lange Heergracht een herwaardering van de buurt op gang, met voor de Zelestraat visueel een verbreding. Het water reflecteert zonlicht en brengt licht en ruimte in de straat.

Winkelen aan het water

In het drukke winkelcentrum aan de Bruul werd de Botermarkt helemaal vernieuwd en kwam de Koolvliet weer boven water in de helft van het plein, met in het verlengde ervan speelwater in de vorm van een fontein. Hierdoor kunnen er ook markten en evenementen plaatsvinden, is er een vlotte doorgang én is er ruimte voor de vele terrasjes maar ook voor publieke zitmogelijkheden. Er bloeien twee keer per jaar bomen, zodat er veel groene variatie in de seizoenen is.

Vlakbij werd in 2016 een nieuwe groene zone aangelegd: de Rik Wouterstuin. Naast een grasveld zijn er spelelementen, zitbanken en fietsstallingen én werd de Oude Melaan weer blootgelegd met een diepte van zestig centimeter en verhoogde zitranden. De tuin verwijst naar kunstenaar en oud-buurtbewoner Rik Wouters door middel van een muurschildering van voormalig stads-artiest Gijs Vanhee en een bronzen zelfportret. Parallel met deze tuin loopt opnieuw de Koolvliet tussen Zakstraat en Muntstraat, met een nieuw voet-

De nieuwe Rik Wouterstuin brengt niet alleen meer water in de stad maar ook meer groene publieke ruimte.

gangerspad zodat je tussen de stadswoningen door heen en weer naar de Zak- of Muntstraat kunt wandelen. Op termijn worden Koolvliet en Oude Melaan met elkaar verbonden en kunnen nog meer stadswoningen hun regenwater in de vlietjes laten stromen in plaats van in de riolering.

Wandelen op en aan de Dijle

Niet alleen de vlietjes bieden je zalige rustplaatsen in Mechelen, ook de Dijle is de voorbije jaren schoner en aantrekkelijker geworden. De woningen zijn erg in trek en krijgen terrassen aan de rivier. Letterlijk op het water loop je dwars door de stad over de slingerende rivier via het houten drijvende Dijlepad, van de gezellige Vismarkt en het mooie, vernieuwde Lamotgebouw tot aan de Kruidtuin. Die werd dan weer met inspraak van de omwonenden heraangelegd met aandacht voor de relatie met het water. Ter hoogte van de school Pitzemburg is er boven het water een hangplek waar jongeren op de ingewerkte traptreden kunnen bijpraten en rondhangen.

Aan de overkant van de Zandpoortvest werd in 2018 een gore parking omgetoverd tot een van de mooiste ontmoetingsplaatsen aan de Dijle waar de oevers bezaaid zijn met wilde bloemen. Altijd zitten hier groepjes mensen op de terrassen, hier treffen ze elkaar feestelijk, zelfs met een glaasje bubbels erbij. Dit hele project maakt deel uit van het Europese Water Resilient Cities-project, dat historische steden weerbaarder wil maken tegen de gevolgen van de klimaatveranderingen. ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Tot in het Klein Begijnhof kun je in Mechelen op terrassen aan het water zitten.

'Onroerend erfgoed speelt een rol in eigenwaarde en als bindmiddel voor de samenleving die meer is dan de optelling van individuen.'

Onroerend erfgoed laat niemand onberoerd

Als het aan minister Matthias Diependaele ligt, krijgen steden en gemeenten meer verantwoordelijkheid voor het onroerende erfgoed. Hij wil hen nog meer betrekken bij de keuze van wat erfgoed is, bij de herbestemming van gebouwen en bij de instandhouding ervan. 'Lokale besturen zijn de motor van het onroenderfgoedbeleid.'

Matthias Diependaele is naast minister van Begroting en Wonen ook minister van Onroerend Erfgoed. 'Maar van de drie bevoegdheden is onroerend erfgoed het leukst. Naast de grote uitdagingen die de andere beleidsdomeinen ook kennen, denk maar aan de financiële kant van de zaak, is onroerend erfgoed ook boeiend en ontroerend. Erfgoed bepaalt mee de identiteit van ons allen, onroerend erfgoed is de materiële uitdrukking van die identiteit, mensen voelen zich erbij betrokken, en wat je ermee doet, kan een positieve impact hebben op onze samenleving. Dat maakt onroerend erfgoed zo boeiend, iedereen voelt zich aangesproken.'

‘Vlaanderen telt 1800 parochiekerken waarvan er 600 beschermd zijn. Een supermarkt hoeft niet dé oplossing te zijn, maar het is niet simpel om frisse ideeën te vinden.’

STEFAN DEWICKERE

Welke grote lijnen wil je met het nieuwe beleid uitzetten?

‘Ik wil nog meer mensen meer betrekken bij het onroerend erfgoed en de verantwoordelijkheid spreiden. Ik wil lokale besturen meer betrekken bij het Vlaamse beleid en de Vlaamse overheid tot dichterbij het lokale beleid brengen. Lokale besturen voelen het beste aan wat belangrijk is voor de mensen in hun dorpen of wijken. We weten allemaal dat het Antwerpse Steen, de Gentse Sint-Baafskerk of de Leuvense Abdij van het Park waardevol patrimonium is, maar de Vlaamse overheid kan niet inschatten of de Sint-Gaugericuskerk in mijn Zottegemse dorp Sint-Goriks-Oudenhove enig belang heeft. Als inwoners vinden we ze belangrijk, alleen al omwille van de cafeetjes met hun terrassen aan elke kant van de kerk.’

Maar is ze ook nog belangrijk als kerk?

‘Dan kom ik op de tweede krijtlijn van het vernieuwde onroerenderfgoedbeleid: erfgoed moet een betekenisvolle plaats in de publieke ruimte innemen. Bij de bouw van het Gravensteen moesten steden zich tegen aanvallen kunnen beschermen. In de periode dat er veel steenkool werd ontgonnen, werden enorme mijngebouwen neergepoot. Al onze kerken dateren uit de tijd dat er veel gelovigen waren. Deze gebouwen kunnen hun oorspronkelijke functie niet behouden, toch niet allemaal. Het is niet zo simpel om mijngebouwen of kerken een nieuwe betekenisvolle rol in de openbare ruimte te geven, want erfgoed is een

deel van het publieke leven. Dat voel je als je een glas drinkt op de Antwerpse Grote Markt of als je de trein neemt in het Gentse Sint-Pieters-station. Een voorbeeld dat de complexiteit van herbestemmen goed illustreert, is de Gentse Sint-Annakerk. In deze tijd zijn er minder kerkgangers, veel kerken spelen zelfs wekelijks niet meer de rol van gebedshuis, terwijl de renovatie en het onderhoud handenvol geld kosten. Hoe kunnen we toch betekenis geven aan die miljoenen euro renovatie? Je moet weten dat die Sint-Annakerk al tien jaar niet meer te bezichtigen is. Doodjammer is dat. Daarom wordt er gezocht naar een nieuwe invulling. Een invulling die aansluit bij de oorspronkelijke functie vonden we niet en niet alle kerken kunnen een culturele bestemming krijgen, bovendien heeft de Sint-Annakerk een resonantie van acht seconden, niet bepaald ideaal voor muziekkuitvoeringen. Toen kwam Delhaize met een voorstel. Ik begrijp de emoties heel goed, een supermarkt in de kerk voelt vreemd aan maar wie verder nadenkt, ziet dat dit een goede oplossing is, want zo moet Delhaize mee investeren, ze moet conserveren, want niet alles kan zomaar als je eigenaar bent van erfgoed, en ten derde wordt het gebouw weer toegankelijk.’

Een boekhandel in de kerk zoals in Maastricht is toch een mooiere invulling dan een supermarkt?

‘Dat klopt, maar er zijn veel minder boekhandels dan er kerken zijn. Vlaanderen telt 1800 parochiekerken waarvan er 600 beschermd zijn. Een supermarkt hoeft niet dé oplossing te zijn, maar het is niet simpel om frisse ideeën te vinden.’

Wat is de derde krijtlijn in je beleid?

‘Naast meer betrokkenheid en een plaats in de publieke ruimte wil ik ook meer aandacht besteden aan het onder-

houd van ons onroerend erfgoed. Verval kwetst de mensen, mensen willen zien dat mooie gebouwen goed onderhouden worden. Daarom zet ik meer in op onderhoud. Tot nu toe was het dikwijls lang wachten op een renovatie, waardoor het gebouw ondertussen in een zeer slechte toestand verkeerde en er dikwijls al veel verloren ging. Ik wil dit omkeren en in plaats van te kunnen rekenen op maximaal 25.000 euro per jaar voor het onderhoud van een gebouw verhogen we dat tot maximaal 250.000 euro, twee keer op vijf jaar tijd. Dat wordt de standaardpremie. We berekenen het premiebedrag op basis van de kostenraming of offerte. We controleren welke werken in aanmerking komen voor een erfgoedpremie. Het gebruikelijke premiepercentage blijft op 40 procent. Daarnaast komen er bijzondere premies waarin we een element van competitiviteit steken. Projecten zullen worden afgewogen op hun creatieve invulling of op meerwaarde doordat ze een nieuwe taak of plaats in de publieke ruimte krijgen. Voor de zomer lanceren we de eerste oproepen: eentje voor scholen, een voor toerisme naast een voor herbestemming van kerken, maar ook eentje voor een nieuwe economische invulling. Na corona willen we de economische groei weer doen aantrekken en dit past in het relanceplan. Uiteraard gaat dit om beschermd monumenten, maar zo kan een beschermd industrieel gebouw een nieuwe invulling krijgen.'

In de visienota noem je de lokale besturen ook de motor van het lokale onroerenderfgoedbeleid. Wat verwacht je van een goede motor?

'Een herverdeling van de verantwoordelijkheden. Enerzijds nemen we gezamenlijk de verantwoordelijkheid op, met als idee dat lokale besturen het beste oordeel kunnen vellen als het op erfgoed aankomt. Maar ook is er een onderhoudsplicht van monumenten, en die krijg je zodra het gebouw op de inventaris staat.'

Zijn lokale besturen klaar voor meer verantwoordelijkheid?

'Ik kan ze alleen maar aanmoedigen om hiervan gebruik te maken en de ruimte te nemen die ze krijgen. In de contacten van het laatste jaar zie ik veel enthousiasme, en dat is hartverwarmend. Erfgoed heeft duidelijk een meerwaarde voor de inwoners, voor onze samenleving, maar die staat ook voor gigantische uitdagingen.'

'Lokale besturen kennen de gemeenschappen in hun dorpen en wijken, want ze staan er dicht bij. Zo was vóór de lock-

down een heel dorp aanwezig bij de heropening van een klein parochiekerkje. Die erfgoedwaarde was eerder beperkt, maar er speelden ook andere afwegingen mee waarom dat kerkje belangrijk was.'

'Of neem nu het mijnerfgoed, jarenlang werd dat verwaarloosd, nu beoordelen we dat anders, want de visie op erfgoed is evolutief. Dat is niet verkeerdt. Je kunt niet alles beschermen of houden zoals het was. Je kunt je ook de vraag stellen of we nu erfgoed bouwen voor de toekomst. Er moet ruimte zijn voor vernieuwing en je moet ook zuinig zijn met bescherming.'

Bedoel je dat er te veel werd beschermd in het verleden?

'We moeten het bestand doorlichten om te weten of de bescherming nog klopt. Dat is een terechte oefening. Wat beschermen we op het Vlaamse niveau en wat laten we over aan het lokale niveau? Vlaanderen moet zuiniger kijken naar zijn instrumenten.'

'Het is gevoelig om een voorbeeld van een monument te geven, maar neem nu een fictief voorbeeld uit het roerend erfgoed, zoals Autoworld. Ze hoeven daar niet van elk model tien exemplaren bij te houden. En ook daar komt de rol van het lokale bestuur om de hoek kijken, want de stad of gemeente kan dat het best lokaal inschatten.'

Een aantal gemeenten vragen zich af of ze aan deze verwachtingen tegemoet kunnen komen.

'Onze rol blijft. Veel gemeenten vonden ook dat ze te weinig inspraak hadden en dat was terecht. Erfgoed is emotie en identiteit en daarbij spelen lokale besturen een belangrijke rol.'

Er is geen besparing gepland. Integendeel, het premiesysteem is een plusoperatie, van een stijging van tien miljoen de eerste twee jaar en dan drie jaar twintig miljoen, zodat we op tachtig miljoen euro extra uitkomen.'

'Daarnaast hebben we een eenmalig relanceplan van 100 miljoen euro, vooral voor een economische relance in de renovatie- en bouwsector, maar ook om aan de Europese duurzaamheidsvoor-

#VVSGrande

Vrije tijd na corona: burgers, verenigingen en lokale besturen maken het samen waar

elke donderdag om 15 uur

derondevanvlaanderen.yellenge.nl

waarden te voldoen. Hiervan werd al 57 miljoen euro vastgelegd, onder meer voor duurzaamheidsingrepen.'

Van de dertien centrumsteden zijn alleen Leuven, Roeselare en Turnhout al onroerenderfgoedgemeente. Hoe ga je de andere centrumsteden verleiden om ook onroerenderfgoedgemeente te worden?

'Hiervoor moet de politieke wil aanwezig zijn. Hopelijk komt die wil er, nu we hen meer invulling voor dat eigenaarschap geven. Door een grotere verantwoordelijkheid worden ze hopelijk meer verleid. Je ziet dat al wel. Leuven heeft er hard mee gewerkt, kleinere gemeenten ook, ze willen die rol op zich nemen. Ik heb er alle vertrouwen in dat het zal groeien.'

Zeventig procent van de gemeenten is aangesloten bij een intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst. Hoe verhouden zij zich tot de huidige regiovorming?

'In analyses wordt al jaren de vinger op de wonde gelegd: het intergemeentelijk landschap is te versnipperd. Nu worden de eerste voorzichtige stappen gezet om dat op orde te krijgen. Het is ook een uitdaging voor de vakministers, en voor mijn bevoegdheid wonen is dat nog moeilijker dan voor onroerend erfgoed. Maar de oefening is terecht, ik sta erachter, het is een goede zaak.'

Die intergemeentelijke onroerenderfgoed-diensten vallen niet per se gelijk met de regio's of hun subregio's?

'De lokale besturen hebben tien jaar de tijd om dat kader aan te passen. Zelf vind ik dit schitterend voor de Vlaamse Ardennen, omdat je dan met dezelfde gemeenten werkt aan onroerend erfgoed, toerisme en sport, ook met de horeca en de lokale economie kun je dan prachtige dingen

'De visie op erfgoed is evolutief. Dat is niet verkeerd. Je kunt niet alles beschermen of houden zoals het was. Je kunt je ook de vraag stellen of we nu erfgoed bouwen voor de toekomst.'

realiseren door al die domeinen op elkaar af te stemmen.'

'Als ik het goed voorheb, moet alles waarvoor Vlaanderen bevoegd is tegen 2024 in dezelfde regio georganiseerd zijn, en de gemeentelijke samenwerkingsverbanden voor bijvoorbeeld onroerend erfgoed of toerisme tegen 2031, al zijn uitzonderingen mogelijk.'

Welke andere uitdagingen zie je nog voor in de toekomst?

'Hoe kunnen we privékapitaal aantrekken en andere financieringsbronnen aanboren? We denken hierbij aan een erfgoedloterij, maar door de bevoegdheidsverdeling in dit land is dat niet zo evident.'

'Daarnaast hebben we het Heritaverhaal met de ledenwerving waarbij mensen zeer betrokken zijn, zodat erfgoed zo breed mogelijk wordt gedragen. Weet je, we hebben een nulmeting verricht waarbij blijkt dat zeventig procent van de mensen zich bij erfgoed betrokken voelt. Als je zo'n hoge nulmeting hebt, is het natuurlijk niet zo eenvoudig om dat te verbeteren. Open Monumentendag is een sterk merk met elk jaar zo'n 400.000 bezoekers.'

'De meeste privé-eigenaars zetten zich met hart en ziel in voor het erfgoed, dat doe je zeker niet voor de subsidies. Maar met zin voor de instandhouding. Grotere ontwikkelaars kunnen ook een rol spelen, zo zal een privéontwikkelaar in Brugge na twintig jaar verkommering de oude Weylerkazerne een nieuwe bestemming geven als appartementen.'

'Wij mogen trots zijn op ons erfgoed en we mogen er meer mee uitpakken. Onroerend erfgoed speelt een rol in eigenwaarde en als bindmiddel voor de samenleving die meer is dan de optelling van individuen. Erfgoed is een deel van de identiteit, het is er de materiële veruitwendiging van.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL EN
LIESELOT DECALF IS VVSG-STAFMEDEWERKER CULTUUR EN ERFGOED

Deze publicatie
maakt deel uit van de
Reeks overheidsopdrachten

SELECTIE- EN GUNNINGSCRITERIA

Door **Alexander Verschave**

Samenwerken met een opdrachtnemer die **betrouwbaar** is en op de **economisch meest voordelige wijze** de opdracht uitvoert: het is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Ondanks dat een opdrachtnemer de meest voordelige offerte indient, is hij toch niet altijd even geschikt om de opdracht uit te voeren. Ook een plaatsingsprocedure waarbij er enkel op prijs gegund wordt, is niet altijd een garantie op kwaliteit. Bovendien is de inschrijver steeds mondiger en laat hij het niet na om te procederen als de gekozen criteria niet juist toegepast zijn of in hun geheel onwettig zijn.

Dat kan efficiënter. De vraag is op welke manier en hoe het proces tegelijk nog steeds juridisch correct kan verlopen. In dit handboek ligt de focus daarop: wat zijn de juridische mogelijkheden van selectie- en gunningscriteria en hoe kan je ermee omspringen? Recente rechtspraak is hierbij onze leidraad. Daarbovenop leggen we ons niet enkel toe op een theoretische benadering, maar geven we ook enkele praktische handvatten **voor zowel opdrachtgevers als potentiële opdrachtnemers**.

Selectie- en Gunningscriteria

Auteur: Alexander Verschave
ISBN (print): 9782509039064
Formaat: 160 x 240 mm

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Kleine cultuurproevers worden grote genietters

Alle kinderen, hoe jong ook, zijn in staat plezier te beleven aan kunst en cultuur. Het verrijkt hun leven, creëert verbondenheid en draagt bij tot hun ontwikkeling. Om alle kinderen de kans tot cultuurparticipatie te bieden presenteren de VVSG, het departement Cultuur, Jeugd en Media, en het Agentschap Opgroeien een gemeenschappelijke visietekst over cultuur bij de allerjongsten. Het is immers belangrijk dat alle mogelijke professionals en organisaties die jonge kinderen en hun familie bereiken, hierop inzetten.

Misschien ben ik zelf wel het beste voorbeeld van hoeveel deugd cultuur op piepjonge leeftijd doet. Mijn allereerste herinneringen gaan over muziek. Ik zat nog in mijn hoge kinderstoel, dus ik was hooguit twee. De stoel stond in een hoek van de woonkamer en mijn moeder verzette hem af en toe, afhan-

kelijk van waar ze met haar emmer en dweil bezig was. Schoonmaken – en bij uitbreiding het hele huishouden – deed mijn moeder, terwijl ze Bach en Schubert zong. Dat deed ze ook toen ik nog in haar buik zat, en wellicht is de liefde voor klassiek op die manier in mijn cellen gewoven. In ieder geval zijn deze herinneringen verbonden met

een groot gevoel van welbehagen. Wie naar de gezichtjes kijkt van kinderen die iemand muziek zien spelen of dans of theater, wie ze met ingehouden adem naar een verhaal ziet luisteren of ze op een tentoonstelling ziet wijzen naar wat hun aandacht trekt in een kunstwerk, die twijfelt er geen ogen-

Leuven: PIEP – een eigen merk voor cultuurprikkelers voor de allerkleinsten

In 2015 kwam de directie Samenleving, afdeling Sociale Zaken van de stad Leuven voor de dag met een specifiek cultuuraanbod voor kinderen onder de vier jaar. Het kreeg de naam PIEP. Het aanbod is erg divers en zit op allerlei plaatsen: voorleesmomenten, theater, circus, dans, muziek en kleinere workshops, in het cultuurcentrum en de bibliotheek, maar ook in buurtcentra, gezinswerkings of kinderdagverblijven. Ook dat helpt om zoveel mogelijk mensen te bereiken. Bij de voorstellingen biedt PIEP meestal een cultureel verantwoord voor- of achterafje aan bij het thema van de voorstelling: een korte workshop, een muzikale prikkel of een voorleesmoment. De voorstellingen zelf zijn meestal kort (twintig à dertig minuten) en dankzij de voor- en achterafjes wordt het toch een volwaardige activiteit, de verplaatsing waard.

PIEP wil alle families bereiken – ook gezinnen die normaal gezien minder makkelijk hun weg naar het cultuuraanbod vinden. Niet alleen voor de kinderen, maar ook voor de ouders biedt het een

eerste veilige kennismaking met cultuur. Zo helpt het emotionele, sociale, financiële en logistieke drempels wegwerken. De families ontdekken dat cultuur iets voor hen kan zijn, en durven later zelf de stap zetten naar ander cultuuraanbod in Leuven. Een uitgebreid en sterk netwerk van partners staat in voor het programma: behalve culturele partners zoals cultuurcentrum 30CC, Artforum, STUK, M Museum, de Leuvense bibliotheek en socio-cultureel vormingswerk zetten ook gezinsondersteunende partners, mensen van hogescholen en de universiteit, Uitpas en verschillende communicatiepartners zich in.

Cultuuraanbod naar families met hele jonge kinderen brengen, dat is warme herinneringen creëren voor jong en oud samen. Kim Crabeels, coördinator van PIEP Leuven, getuigt: 'Je ziet (groot-) ouders binnenkomen met de gedachte dat ze voor hun kind naar een voorstelling komen, maar je merkt tijdens de voorstelling hoe verrast volwassenen zijn over de schoonheid van wat ze meemaken. En, da's misschien nog belangrijker,

je ziet ze genieten van hun kind dat geniet. We creëren zo een moment weg van de dagelijkse sleur, weg van het verzorgende aspect van die allerjongste levensfase, waarin (groot)ouders en kinderen echt kunnen connecteren. Quality time voor het hele gezin, en dat in drukke tijden: daar staat PIEP voor.'

Kim Crabeels,
projectdeskundige
PIEP,
kim.crabeels@leuven.be
Scan QR voor
een uitgebreide
presentatie
van PIEP

Destelbergen: Villa Tuur Huis van het Kind in de bibliotheek

In 2017 kreeg het Huis van het Kind in Destelbergen een nieuwe locatie en een nieuwe naam: Villa Tuur. De hele vernieuwing werd ingeluid door een burgerparticipatietraject. Families mochten hun verwachtingen voor het Huis van het Kind in Destelbergen formuleren. Daarbij bleek vooral dat het een open plek moest worden waar families zich welkom voelen om vrij binnen te wandelen, met ruimte voor informele ontmoeting. Zo ontstond het idee ook een sterke link te leggen met cultuur. Villa Tuur biedt onderdak aan verschillende organisaties. Er is de kinder- en jeugdafdeling van de bibliotheek van Destelbergen, een consultatiebureau van Opgroeien en de dienst Kinderopvang van de gemeente. Daarnaast vormt Villa Tuur ook de spil van een lokaal netwerk van partnerorganisaties met een kinder- of jeugdwerking, die samen willen werken om meer families te bereiken.

Villa Tuur biedt cultuur voor de allerjongsten. Onthaalouders en kinderdagverblijven kunnen voorleeskoffers lenen via de bibliotheek of de dienst kinderopvang. Villa Tuur en het consultatiebureau van Opgroeien doen mee met Boekstart. Eén keer per maand wordt er op woensdagnamiddag een half uurtje voorgelezen en een half uurtje geknutseld rond een bepaald thema. Daarnaast heeft Villa Tuur een eigen cultuuraanbod voor kinderen van minder dan vijf jaar, als onderdeel van het gemeentelijke kindercultuurlabel 'Artyshock'. Er zijn ook activiteiten in samenwerking met partners uit het welzijnsveld zoals baby massages en knuffelturnen. Die zijn erg populair. Ten slotte probeert Villa Tuur ook telkens een cultureel karretje te hangen aan grotere evenementen in de gemeente, zoals Buitenspeeldag of Leven in het park.

Veel activiteiten zitten nog in een testfase: uitproberen, effecten meten, haalbaarheid evalueren en bijsturen. Een project dat momenteel in de steigers staat is Boek-aan-huis. Hierbij gaan vrijwilligers voorlezen bij families thuis die de weg naar de bibliotheek niet zo gemakkelijk vinden. Op termijn kunnen ze hen dan meetronen naar de activiteiten van Villa Tuur.

Ideeën te over dus. Tijd om voldoende dingen te realiseren blijkt het grootste heikele punt voor Villa Tuur. Zodra de huidige halftijdse functie van coördinator in voltijds verandert en er ruimte komt voor een extra vrijwilliger, vermindert de druk. Verder wil Villa Tuur minder ad hoc werken. Nu wordt er nog veel uitgetroefd en dat is goed, maar families geven aan dat ze wat meer voorspelbaarheid en structuur in het aanbod zouden appreciëren. Zo bouw je ook gemakkelijker een relatie met je publiek op en kun je een vrijwilligerswerking opzetten.

Delfien Versaevel, coördinator van Villa Tuur,
villatuur@destelbergen.be of T 09-218 92 58

Scan QR voor een uitgebreide
presentatie van Villa Tuur

blik aan dat alle kinderen open staan voor en genieten van allerlei vormen van kunst en cultuur. Als ze er maar de kans toe krijgen.

En daar knelt het schoentje wel eens. Niet in ieder gezin is er plaats en aandacht voor kunst en cultuur. Veel kinderen komen er pas mee in aanraking, als ze al op school zitten. Jammer van de verloren tijd en de gemiste ervaringen. Volgens het Internationale Verdrag van de Rechten van het Kind heeft ieder kind recht op deelname aan het artistieke en culturele leven. En, zegt Ingrid Wolff, artistiek directeur van 2 Turven Hoog, in een filmpje op de website van het Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning: 'Wat ik heb geleerd door met kinderen te werken is dat [...] iedereen houdt van kunst. Het grote verschil tussen volwassenen en kinderen is dat kinderen ons nog nodig hebben om die wereld te ontsluiten.' Dat geldt nog meer voor de allerkleinsten: baby's, peuters en jonge kleuters. En hun mogelijkheden om van cultuur te genieten worden ook nog eens gehinderd doordat het aanbod erg beperkt is. Te beperkt, zo blijkt, want alles voor die leeftijdsgroep is altijd direct volzet. Daar ligt dus duidelijk een taak voor iedereen die beroepsmatig of vrijwillig met kinderen bezig is. Allemaal samen – ouders en familie, de kinderopvang, de openbare bibliotheek, het Huis van het Kind, kunstenaars, cultuurprofessionals, de hele cultuur- en welzijnssector – kunnen we kleine en grote kunst- en cultuurprikkel toevoegen aan het dagelijks leven van alle kinderen. Vanaf de dag dat ze geboren worden. Vanzelfsprekend is het niet, maar we zijn met velen om er-

Buitenschoolse opvang en activiteiten: het lokaal bestuur aan zet

elke donderdag om 11 uur

#VVSGronde

derondevanvlaanderen.yellenge.nl

aan te werken, en nu is er de visietekst van het agentschap Opgroeien, het Departement Cultuur, Jeugd en Media en de VVSG. Die opent met vijf goede redenen om kunst en cultuur aan de allerkleinsten aan te bieden. Behalve dat ze er recht op hebben en ervan genieten is het ook heel belangrijk voor hun sociale en lichamelijke ontwikkeling. En het leert en helpt hen zich verbaal en non-verbaal uit te drukken.

Tijd voor actie

Meer argumenten om alle jonge kinderen aan hun dosis cultuur te helpen zijn er echt niet nodig. Inzetten op samenwerking tussen cultuur en wel-

zijn (de kinderopvang en organisaties voor gezinsondersteuning en andere die werken met kinderen en gezinnen) helpt om ook gezinnen te bereiken die uit zichzelf niet zo direct stil zouden staan bij het belang en het plezier van cultuurparticipatie. Door nog extra te investeren in de meest kwetsbare kinderen en hun gezin vermijden we dat toegang tot cultuur ook in de toekomst sociaal ongelijk verdeeld blijft. Alle betrokkenen van groot tot klein sensibiliseren en informeren, de ontwikkeling van culturele activiteiten met en voor de allerkleinsten stimuleren en ondersteunen, de kennis over cultuurbeleving door kleine kinderen

verspreiden en vergroten, het zijn allemaal aspecten waaraan lokale besturen kunnen meewerken. ■

MARLEEN CAPELLE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Wenst u als bedrijf of organisatie uw producten of diensten voor te stellen aan alle Vlaamse lokale besturen?

Dan is het maandblad **Lokaal** het ideale medium.

Direct en doeltreffend!

Voor meer informatie en tarieven

Peter De Vester
03 326 18 92
peter@moizo.be

moizo
beresterk in communicatiewerk

www.moizo.be

CITYMESH
the art of connectivity

WAT DOE JIJ MET JOUW 15.000 EURO?

Het Europese WIFI4EU-project geeft deelnemende gemeenten een voucher ter waarde van 15.000 euro om aan openbare connectiviteit te spenderen.

Weet jij al wat je ermee zal doen?

Selecteer Citymesh als jouw installatiebedrijf en samen maken wij jouw droomnetwerk mogelijk! Wij voorzien netwerken op maat van elke gemeente, rekening houdend met de bestaande infrastructuur en jouw specifieke noden.

Neem contact op via sales@citymesh.com

Met De Grote Versnelling meer mensen op de fiets

Dit jaar organiseert Vlaanderen het WK Wielrennen, een bijzondere editie omdat het eerste WK honderd jaar geleden gereden werd. Het is de geknipte gelegenheid om de sportieve prestaties van onze wielerkampioenen in de verf te zetten, maar ook de kans om het dagelijkse fietsgebruik sneller te doen toenemen. Daarvoor slaan de Vlaamse en de lokale overheden samen met Fietsberaad Vlaanderen de handen in elkaar voor 'De Grote Versnelling'.

Grote sportevenementen moeten ook een breed maatschappelijk effect hebben. Voor het WK Wielrennen ligt het verband met dagelijks fietsgebruik voor de hand. Vlaanderen staat samen met Nederland en Denemarken immers in de top drie van Europese fietsregio's. En als we tot 1955 teruggaan, stond Antwerpen ook al eens mee aan de top van Europese steden waar veel gefietst werd.

Van weekendfietsers naar weekfietsers

Na een stevige terugval in de tweede helft van de vorige eeuw groeit het dagelijkse fietsgebruik sinds een aantal jaren opnieuw. Maar het beeld dat Vlamingen vooral in het weekend op hun koersfiets springen, is sterk. Nu wil de Vlaamse regering dat die weekendfietsers ook in de week hun fiets van stal halen. Daarvoor heeft ze dit jaar al meer dan 300 miljoen euro veil voor investeringen in het fietsbeleid van de eigen agentschappen. Dat investeringsritme wordt al zeker aangehouden tot het einde van de legislatuur. Ook lokale besturen worden met het Kopenhagenplan – een onderdeel van de Vlaamse relancemaatregelen in

verband met de coronacrisis – aangezet om te investeren in nieuwe, veilige fietsinfrastructuur. Ook daarvoor is 150 miljoen euro beschikbaar. De ambitie is dat we tegen 2025 een op de vier verplaatsingen met de fiets afleggen.

Meer mensen op de fiets? Deal!

De krachtlijnen van De Grote Versnelling werden al vóór de coronacrisis uitgetekend. Toch komt het nu allemaal in een scherper daglicht te staan. Veel Vlamingen hebben tijdens de lockdowns het fietsen herontdekt, voor anderen was het een reden om nog meer te fietsen dan ze al deden. Dat het de leefkwaliteit in onze dorpen en steden sterk kan verbeteren, is al reden genoeg om erop in te spelen. De Grote Versnelling nodigt alle betrokkenen – overheden, fietsindustrie, maatschappelijke initiatiefnemers en gebruikersorganisaties – uit zich te verenigen en samen *fietsdeals* te sluiten. Die deals drijven de innovatie in

het brede fietsbeleid aan. Ze moeten ertoe leiden dat we nog meer maar ook nog veiliger kunnen fietsen. Onder andere door meer innovatie en door het aanspreken van nieuwe doelgroepen, maar ook door meer consolidatie en verspreiding van bewezen goede praktijken.

Praktisch, slim en wervend

Fietsdeals zijn praktische oplossingen, slimme ingrepen of wervende campagnes om het fietsen in Vlaanderen te stimuleren. Ze kunnen zich toespitsen op één concreet project, zoals een deal voor plaatselijke infrastructuur. Maar er kunnen ook thema's gebundeld worden; zo kan een deal bestaan uit zowel de aanleg van een fietssnelweg, als het stimuleren van het gebruik ervan door naburige werkgevers en scholen, als het meten van de impact door onderzoekers. Fietsdeals zijn overeenkomsten tussen overheden, bedrijven, verenigingen, scholen of kennisinstellingen, hierbij staat het bundelen van krachten cen-

Je fietsbeleid in hogere versnelling met het relanceplan

elke dinsdag om 11 uur

#VVGronde

derondevanvlaanderen.yellenge.nl

STEFAN DEWICKERE

traal: betrokkenen nemen een gezamenlijk engagement om meer en veiliger fietsen evident te maken. Iedereen krijgt de kans om een schielsprong te maken.

Voor de fietsdeals bestaan er vier thema's. Zo komt alles wat de fietsreflex versterkt, in aanmerking. Op die manier versnellen we de modal shift, het kiezen voor de fiets in plaats van de auto, al zeker voor korte verplaatsingen.

Een tweede thema is verkeersveiligheid. De afgelopen jaren daalde het aantal verkeersdoden in Vlaanderen fors. Maar elk slachtoffer is er een te veel. Het wegwerken van gevaarlijke kruispunten, het aanleggen van veilige fietsinfrastructuur, medewerkers voorzien van goed onderhouden fietsen kunnen in fietsdeals gegoten worden. Ten derde maken fietsnetwerken de keuze voor de fiets gemakkelijker. De fietsdeal kan het netwerk van routes, zowel op gemeentelijk, provinciaal als gewestniveau, vervolledigen. Maar ook het bijsturen van de fietsroutes, de juiste inrichting en veilige verkeers-

Stads- en gemeentepersoneel op de fiets voor het goede doel

19 september vindt de tijdrit Knokke-Heist-Brugge plaats. Op 26 september fietsen de wielerveden van Antwerpen naar Leuven.

Tussen 1 en 24 september moedigt Bike for Life in de aanloop naar het WK het personeel van steden en gemeenten aan om voor het goede doel te fietsen, gesponsord door de stad of gemeente. Ook werknemers zelf kunnen een bedrag per rit doneren.

Kies samen je target zoals het aantal kilometers of ritten of het sponsorbedrag. Fiets voor Bike for Life of voor een eigen goed doel. Ook als de medewerkers thuis werken, kunnen ze meefietsen. Pluspunt: wie veel fietst, voelt zich gezonder.

Bike for Life is een campagne van de Fietsersbond vzw met de steun van Bosch eBike Systems en de VVSG.

maatregelen ter ondersteuning van het netwerk, kunnen een fietsdeal worden. Het vierde thema bestaat uit de knooppunten en de multimodale hubs, inclusief het fietsparkeren. Op de juiste plaatsen in fietsparking, deelfietsen, fietsherstelplaatsen voorzien, vraagt samenwerking. De fietsdeal kan innovatie op dit vlak stimuleren. Een politieke stuurgroep, bestaande uit Vlaams minister Lydia Peeters, Vlaams-Brabants gedeputeerde Tom Dehaene en burgemeester Jan Vermeulen van Deinze, zit het hele traject voor. Ambtelijk zijn er werkgroepen die de projecten overzien. Zij

begeiden en valoriseren ideeën voor fietsdeals die meerdere partijen laten samenwerken aan concrete acties, innoverende initiatieven of nieuwe standaarden. Concrete acties, dat wil zeggen pilots op het terrein, proefprojecten in een fietsstalling, concreet en praktijkgericht onderzoek of bijsturing van wetgeving, een campagne-insteek vanuit gezondheids- of sportbeleid in plaats van vanuit mobiliteit. ■

PATRICK D'HAESE VAN STUDIEBUREAU TRAJECT
BEGELEIDT DIT PROJECT

www.degroteversnelling.be

Publiek patrimonium voorbeeld van duurzaamheid

De klimaatdoelstellingen behalen is geen evidentie, investeren in gebouwen is al een belangrijke stap in de goede richting. Meer en diepgaandere energetische renovatie van het publieke patrimonium is nodig. Lokale besturen beseffen dat ze hierin hun voorbeeldrol kunnen opnemen, zowel voor de dringende uitdagingen als voor een langetermijnvisie. Geen gemakkelijke opdracht, maar steden en gemeenten staan er niet alleen voor. Ze kunnen rekenen op de extra expertise die zowel Fluvius als het Vlaams Energiebedrijf (VEB) aanreikt. Het Zorgpunt Waasland ging hier graag op in.

Het Zorgpunt Waasland ontstond op 1 januari 2019 en groepeerde alle zorgdiensten van de OCMW's van Beveren, Kruibeke, Zwijndrecht en Sint-Niklaas. Deze publieke vereniging bestaat onder andere uit twaalf woonzorgcentra, drie dagverzorgingscentra en acht dienstcentra. Het is dus duidelijk dat er veel gebouwen onder hun hoede vallen en dat de technische dienst zijn handen vol heeft met het onderhoud ervan. Ondanks al het werk en het feit dat de organisatie nog jong is, is ze wel ambitieus. Het Zorgpunt Waasland wil namelijk de referentie zijn wat betreft zorg en maatschappij. Deze doelstelling geldt niet alleen voor zijn kerntaak als zorgverstreker, maar ook voor alle andere taken en doelstellingen binnen de organisatie, zo ook de duurzaamheid van de gebouwen. Door gebruik te maken van de dienstverlening van het VEB kan het Zorgpunt Waasland volledig inzetten op het verduurzamen van de gebouwen. In eerste instantie ging het om de vernieuwing van een stookplaats, maar daar bleef het niet bij. Het Zorgpunt maakte ook gebruik van de gratis potentiële scans voor zorgvoorzieningen. Naar aanleiding van deze scans keek het naar de haalbaarheid van zonnepanelen, en werden er regeltechnische energiescans uitgevoerd bij de recentere gebouwen.

Intensieve ondersteuning vanuit het VEB

De potentiële scans waarvan hierboven sprake is, zijn eigenlijk een energieprestatiediagnose op maat (EPDoM). Ze zijn gratis, op voorwaarde dat je de maatregelen met een terugverdientijd korter van vijf jaar binnen drie jaar uitvoert. Omdat deze maatregelen financieel heel interessant zijn, is dit

Door de samenwerking met VEB kan het Zorgpunt Waasland zo'n negentig energiebesparende maatregelen uitvoeren, goed voor meer dan 1500 ton CO₂-besparing per jaar. Bovendien creëerde de ondersteuning van het VEB een duidelijk kader voor duurzaamheid.

volgens het Zorgpunt Waasland geen onlogische voorwaarde. Voor de andere maatregelen met een terugverdientijd die boven de vijf jaar ligt, kan het Zorgpunt Waasland subsidies ontvangen via het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) Klimaatfonds. Dit VIPA Klimaatfonds is opgericht in 2018 en het is specifiek bedoeld voor de realisatie van duurzame, toegankelijke en betaalbare zorginfrastructuur, ideaal dus voor het Zorgpunt. Uit de potentiële scans bleek dat er 106 mogelijke maatregelen waren, waarvan er maar zes een terugverdientijd van minder dan vijf jaar hadden. Voor de overige honderd maatregelen werd ook aangegeven welke subsidie het Zorgpunt kon aanvragen. Deze maatregelen werden eerst binnen de technische diensten besproken om na te gaan welke hiervan prioritair waren en welke al in het meerja-

Regeltechnische besparingen hebben een lage investering maar kunnen een relatief hoge besparing opleveren.

renplan waren opgenomen, vermits dit dan acties zijn die ze in ieder geval zouden uitvoeren. Na dit proces bleven er nog 65 maatregelen over die een jaarlijkse CO₂-besparing van 676,31 ton konden opleveren. Voor twintig van deze maatregelen, goed voor 133,42 ton CO₂-besparing per jaar, kon een subsidie worden aangevraagd. De aanvraag voor de subsidies kon, volgens het Zorgpunt Waasland, niet vloter verlopen. Alles gebeurde eenvoudig online, net zoals de opvolging van de evolutie van de energiebesparing van de maatregelen in kilowattuur (kWh), in euro en in CO₂-uitstoot op het online platform van VEB, Terra genaamd. Het Zorgpunt ervaart dus niet enkel de persoonlijke ondersteuning van VEB als heel positief, maar is ook heel tevreden over hun online platform.

Andere interessante acties

Het Zorgpunt deed meer dan enkel gebruik maken van de potentiële scans. Zo hebben ze ook voor negen gebouwen een haalbaarheidsstudie gedaan voor zonnepanelen. Het

Wil je meer weten over hoe je je eigen patrimonium duurzaam kunt renoveren en welke instrumenten en ondersteuning Fluvius en VEB daarvoor ter beschikking stellen? Bekijk dan zeker ons webinar op vvsq.be, zoek op webinar renovatie patrimonium

volledige proces vanaf de haalbaarheidsstudie tot en met de effectieve plaatsing van de zonnepanelen nam uiteindelijk minder dan een jaar tijd in beslag. Een mooi voorbeeld dus van hoe vlot dergelijke acties uitgevoerd kunnen worden. Tot slot liet het Zorgpunt Waasland ook regeltechnische scans uitvoeren op vier recente gebouwen. Daaruit kwamen zestien mogelijke maatregelen naar voren, zes hiervan hadden te maken met relighting en isolatie, de tien overige waren eerder regeltechnische maatregelen. Regeltechnische maatregelen hebben een lage investering, maar kunnen een relatief hoge besparing opleveren.

Maatregelen met impact

Door de samenwerking met VEB kan het Zorgpunt Waasland zo'n negentig energiebesparende maatregelen uitvoeren, goed voor meer dan 1500 ton CO₂-besparing per jaar. Naast de duidelijke impact op de CO₂-uitstoot, merkt het Zorgpunt Waasland nog andere positieve effecten. Zo zorgde de ondersteuning van het VEB ervoor dat er een duidelijk kader werd gecreëerd voor duurzaamheid. De werklust kon ook verdeeld worden, wat tot een efficiëntere werkwijze leidde. Gezien het feit dat de organisatie nog niet lang bestaat, kon men via deze weg elkaar en de gebouwen beter leren kennen en werd kennis sneller uitgewisseld, onrechtstreeks was het dus ook een vorm van teambuilding. Tot slot treedt er ook een duidelijke jobfierheid op, werknemers hebben het gevoel dat ze samen iets goeds aan het realiseren zijn, en dit op een korte termijn. Het is duidelijk dat het Zorgpunt Waasland veel heeft geleerd uit de samenwerking met het VEB en dat de resultaten niet enkel op vlak van CO₂-reductie te merken zijn. ■

KRIS MOONEN IS VVSG-PROJECTREGISSEUR ENERGIE-EFFICIËNTIE PATRIMONIUM EN RENOVATIE BIJ HET NETWERK KLIMAAT

Maak je gemeente klaar voor het Klimaatpact

elke donderdag om 9 uur

#VVSGronde

derondevanvlaanderen.yellenge.nl

Dak- en thuislozen tellen

In Leuven, Gent en de provincie Limburg hebben de lokale besturen samen met een hele reeks middenveldorganisaties vorig jaar de dak- en thuislozen geteld en onderzocht over welke mensen het precies gaat. Dat leverde enkele verrassende en verrijkende inzichten op voor het beleid. Het onderzoek toont ook aan dat mensen die op straat leven slechts het topje van de ijsberg zijn, onder de oppervlakte leeft een veelvoud aan inwoners zonder structureel dak boven het hoofd.

Het Brusselse Gewest organiseert sinds 2008 een tweejaarlijkse telling van de dak- en thuislozen. De cijfers tonen een opwaartse trend, net als in andere Europese landen.

Voor Vlaanderen en Wallonië ontbreken gegevens over de omvang en de profielkenmerken van de doelgroep. Dat maakt het moeilijk zeer gericht en effectief beleid te voeren. De Mehobel-

studie (Measuring homelessness in Belgium) tekende een wetenschappelijk gefundeerde methodologie uit om dak- en thuisloosheid te meten en te monitoren. Een van de me-

Veel meer mensen dan gedacht wonen bij vrienden of familie omdat ze geen huisvesting hebben.

thodes die de studie presenteert, is een nationale 'point-in-time'-telling waarbij in samenwerking met lokale besturen op één moment wordt geteld. De stad Leuven was de eerste om in februari 2020 een dergelijke telling uit te voeren, onder begeleiding van het Centrum voor Zorgonderzoek en Consultancy (Lucas) van de KU Leuven. Op vraag van de Koning Boudevijnstichting werd dezelfde methode in het najaar van 2020 getest in Gent, de provincie Limburg, Luik en Aarlen. Daar kunnen ze uiteraard al aan de slag met de gegevens, maar het uiteindelijke doel is om tot een recurrente telling te komen voor heel het land.

Gelaagdheid

Bij dak- of thuisloosheid denken we meteen aan iemand die op straat leeft, die de nacht doorbrengt op een bank in het park of onder een brug. Dat is maar één categorie van mensen die geteld worden in de studie. ETHOS light (European Typology on Homelessness and Housing Exclusion) houdt rekening met nog vijf andere categorieën: mensen in noodopvang; personen die in een opvang voor thuislozen verblijven; instellingverlaters van bijvoorbeeld een gevangenis of een psychiatrische voorziening die nergens naartoe kunnen; mensen die in een niet-conventionele ruimte wonen zoals een caravan, een garagebox, een tent, een kraakpand; sofaslapers die inwonen bij familie of vrienden omdat ze geen huisvesting hebben. In Leuven, Gent en Limburg werd nog een zevende categorie geteld: mensen die een uithuiszetting boven het hoofd hangt. Die manier van tellen brengt, zoals Gents schepen van Welzijn Rudy Coddens (Vooruit) het omschrijft, 'de gelaagdheid van het probleem naar boven. Je krijgt een veel beter zicht op de volledige problematiek van dak- en thuisloosheid in de stad. Zeker omdat ook gegevens worden verzameld zoals leeftijd, geslacht, nationaliteit,

geboorteland, huishouden, vorige slaappleats, reden van dakloosheid, duur van dakloosheid, vroeger verblijf

vervolgens oplossingen op maat uit te kunnen werken. Want iemand die tijdelijk dakloos is na een ingrijpende

Bieke Verlinden:

'Iemand die tijdelijk dakloos is na een ingrijpende gebeurtenis zoals een woningbrand of een echtscheiding vraagt een andere aanpak dan een persoon die al langer in de problemen zit vanwege middelengebruik of een psychiatrische problematiek.'

in een instelling, gezondheid, hulp van het OCMW, inkomen.' Zijn collega bevoegd voor Wonen Tine Heyse (Groen) vult aan: 'Gent neemt samen met acht andere steden deel aan het Europese project ROOF om dakloosheid tegen te gaan. Een van de vragen die daar altijd worden gesteld, is die naar goede cijfers en gegevens. Die hadden we maar gedeeltelijk.' Dat is ook wat Leuven aanzette tot het eerste onderzoek. Schepen van Welzijn Bieke Verlinden (Vooruit): 'We kregen van verschillende partners al een tijdje signalen dat we geen goed zicht hadden op de dak- en thuisloosheid in de stad. We konden niet echt de vinger leggen op wat er achter de problematiek schuilgaat. Er zijn regelmatig meldingen van buurtcentra, lokale dienstencentra en bibliotheken die overdag mensen zonder verblijfplaats over de vloer krijgen. De groendienst en de politie verwittigen ons, als ze bijvoorbeeld 's morgens vroeg mensen in het park aantreffen, via het OCMW weten we hoeveel personen een referentieadres aanvragen, middenveldorganisaties komen in contact met dak- en thuisloze personen. Gevangenen, psychiatrische instellingen, ziekenhuizen signaleren dat mensen na ontslag geen thuis hebben. Maar hoe groot is het probleem? Wie zijn die mensen? Dat wilden we in kaart brengen om

gebeurtenis zoals een woningbrand of een echtscheiding vraagt een andere aanpak dan een persoon die al langer in de problemen zit vanwege middelengebruik of een psychiatrische problematiek.'

Netwerk

Bij de telling van dak- en thuislozen waren lang niet alleen de diensten van lokale besturen betrokken. Ook heel wat middenveldorganisaties zetten er hun schouders onder. In Leuven waren er 39 partners bij betrokken, in Gent 37. Limburg nam in het onderzoek een aparte positie in, omdat daar 41 gemeenten en in totaal 65 organisaties meededen. Ria Grondelaers (CD&V) is schepen van Welzijn in Genk: 'Het Limburgs Steunpunt Sociaal Beleid brengt al vele jaren de gemeenten van de provincie bij elkaar, op drie niveaus: beleidsmensen, leidinggevende ambtenaren en maatschappelijk werkers. Onder LSB² zijn verschillende werkgroepen actief, wonen/welzijn is er een van. De lokale besturen, Wonen Vlaanderen, de provincie Limburg, de sector van de geestelijke gezondheidszorg, het CAW, het opbouwwerk zetten er samen de lijnen uit over de omgang met dak- en thuisloosheid. De telling was een uitgelezen kans om dat beter onderbouwd te kunnen doen. Nagenoeg alle Limburgse steden en

Aalst vragende partij

De Koning Boudewijnstichting wil in 2021 een nieuwe telling van dak- en thuislozen organiseren in twee Vlaamse en twee Waalse steden. In het ideale geval wordt er om de twee jaar geteld in heel Vlaanderen, zodat overal heel gericht beleid kan worden gevoerd. Dat wil niet zeggen dat de lokale besturen waar nu nog niet gedetailleerd wordt geteld, bij de pakken blijven zitten. Ook zij beschikken over behoorlijk veel informatie om de situatie op hun grondgebied in te schatten en een gericht beleid te ontwikkelen. 'We hebben heel wat cijfers waarop we ons beleid kunnen baseren,' zegt Sarah Smeyers, N-VA-schepen van Wonen en Welzijn in Aalst. 'We hebben cijfers van de aanvragen voor een referentieadres, bij het OCMW of bij een private persoon waar de aanvrager verblijft. Er zijn de bezettingscijfers van onze nachtopvang. We hebben de gegevens over de versnelde toegang tot sociale woningen. We halen heel veel informatie uit de leefloondossiers.'

De capaciteit van de nachtopvang in Aalst, uitgebaat door het CAW, is sinds begin dit jaar verdubbeld naar twintig bedden. Ook omliggende gemeenten als Denderleeuw, Lede, Erpe-Mere en Haaltert maken er gebruik van en dragen een deel van de kosten. De dagopvang, vroeger enkel in de winterperiode, is sinds 1 maart permanent open. De stad subsidieert de vzw Shelter die jongeren tussen 18 en 23 jaar begeleidt in de stap na de bijzondere jeugdzorg. Ze wil de capaciteit verdubbelen naar zestien jongeren. Aalst investeert ook in sociale huisvesting om meer te doen dan het bindend sociaal objectief realiseren. Sarah Smeyers: 'Er zijn ook een reeks kleinere projecten. We subsidiëren bijvoorbeeld de vzw Mensen voor Mensen – Vierde Wereldgroep Aalst die mensen helpt bij het inschrijven bij een socialehuisvestingsmaatschappij of het sociaal verhuurkantoor. Organisaties zoals de Huurdersbond hebben een zitdag in het stadshuis. Het CAW baat samen met ons de zorgbalie uit, alle sociale vragen worden tegelijkertijd aan het CAW en de stad gesteld. We beschikken dus over behoorlijk wat informatie en we nemen al veel initiatieven, maar een gerichte telling zou ongetwijfeld nog meer volledige en gedetailleerde informatie opleveren. We zijn er dus zeker voorstander van.'

Nogal wat dak- en thuislozen zijn altijd in beweging, overdag zijn ze ergens anders dan 's avonds of 's nachts.

gemeenten hebben meegedaan.' Een van de vaststellingen in Limburg is dat dak- en thuisloosheid niet enkel een zaak is van (centrum)steden, het komt eveneens voor in landelijke gemeenten. Dak- en thuislozen zijn ook in beweging. Ze brengen de dag misschien door in een gemeente, maar 's avonds begeven ze zich naar Genk of naar het thuislozen centrum dat het CAW uitbaat in Hasselt. De noodopvang daar wordt om die reden ook mee gefinancierd door Genk, Sint-Truiden en heel wat andere gemeenten.

Meer dan gedacht

Alle schepenen zijn geschrokken van het grote aantal dak- en thuislozen dat is geteld. Bieke Verlinden: 'In Leuven hebben 466 volwassenen een precare woonsituatie. Daarvan verblijven er 178 bij familie of vrienden, 79 in een opvang, 57 in een niet-conventionele ruimte, veertig in een instelling en 17 in de noodopvang. 21 mensen hebben letterlijk geen dak boven het hoofd en brengen hun dagen en nachten door in de openbare ruimte. Daarnaast zijn er 68 volwassenen geteld voor wie uithuiszetting dreigt. Ook negentig kinderen zijn erbij betrok-

ken, omdat ze bijvoorbeeld met hun ouders of een van hun ouders in een doorgangswoning van het OCMW of in een instelling wonen.' Limburg telde 932 dak- en thuislozen. Ria Grondelaers: 'Meer dan een derde zijn sofaslapers. Het zijn mensen die gelukkig nog een netwerk hebben, maar we weten dat dit meestal niet zeer stabiel is. Het gebrek aan continuïteit bij het verlaten van een instelling is een probleem: 158 mensen hebben geen woonoplossing als ze er ontslagen worden. Ook kinderen worden getroffen: 86 verblijven in een opvang voor thuislozen, 64 bij familie of vrienden, voor 85 dreigt uithuiszetting. Analyseren we de kenmerken van de dak- en thuislozen, dan valt het op dat bij 43 procent van die mensen psychische of psychiatrische problemen spelen, of dat er een vermoeden is in die richting. De samenwerking met de geestelijke gezondheidszorg is dus een absolute prioriteit. Bijna een vijfde van de dak- en thuislozen in Limburg is jonger dan 25 jaar, ook de samenwerking met de bijzondere jeugdzorg is dus zeer belangrijk.' Twee derde zijn mannen, een derde vrouwen. Bijna zeventig procent is geboren in België, drie-

kwart heeft de Belgische nationaliteit. Ruim een kwart is minder dan drie maanden dakloos, een kwart tussen vier en elf maanden, een vijfde tussen één en twee jaar, vijftien procent meer dan twee jaar. Opvallend is dat ruim zestien procent een inkomen heeft uit arbeid, bijna zeventig procent heeft een vervangingsinkomen of een uitkering. Gent heeft 1472 dak- en thuislozen geteld, 124 leven in de openbare ruimte en 113 in de noodopvang. Ook hier zijn de sofaslapers de grootste groep (38%). Rudy Coddens: 'Boven op die bijna 1500 mensen hebben ook 401 kinderen geen structurele thuis. Zeven kinderen leven op straat, 120 in een opvang voor thuislozen, 128 bij familie of vrienden en 80 in een niet-conventionele ruimte. Middenvel-

Ria Grondelaers:

'Bij 43 procent van de dak- en thuislozen spelen psychische of psychiatrische problemen, of is er een vermoeden in die richting. De samenwerking met de geestelijke gezondheidszorg is dus een absolute prioriteit.'

dorganisaties zeggen dat we daar nog 200 kinderen mogen bijtellen die onrechtstreeks worden getroffen, omdat een van de ouders dak- of thuisloos is.' Voor Tine Heyse is vooral het probleem van instellingverlaters nieuw, bijna tien procent van het totaal. Ze wijst ook op het grote aantal mensen

die onwettig in ons land verblijven, een probleem dat de stad zeer moeilijk kan oplossen. Ruim de helft van de dak- en thuislozen in Gent heeft een buitenlandse nationaliteit en bijna zestig procent daarvan heeft een illegale verblijfsstatus. Opvallend is verder dat bijna veertig procent van de dak- en

voor een **accurate** en **efficiënte** bedeling

Uw ongeadresseerd drukwerk accuraat, betaalbaar én ecologisch vriendelijk bedeed? Met of zonder opmaak en drukken? Dat kan voortaan ook voor uw gemeente!

Persoonlijke service dragen wij hoog in het vaandel. Neem vrijblijvend contact met ons op, u merkt dadelijk het verschil.

Uw partner voor kwaliteitsvolle bedelingen!

Turnhoutsebaan 185 bus 1
B-2970 Schilde
0800 64 400
info@vlaamsepost.be
www.vlaamsepost.be

Bijna veertig procent van de dak- en thuislozen in Gent is dat al meer dan twee jaar.

LOWA/ABTIS

thuislozen dat al meer dan twee jaar is. En hoe langer iemand in die situatie verkeert, hoe moeilijker het is om eruit te geraken.

Wonen en begeleiden

Gent, Leuven, de Limburgse gemeenten, ze voeren al langer dan vandaag een beleid om dak- en thuisloosheid aan te pakken. Dat verloopt over de twee sporen: wonen en ondersteu-

psychiatrische of verslavingsproblematiek, of de investeringen in een nachtopvang. 'Nachtopvang is een noodzakelijk kwaad voor mensen die nergens anders terecht kunnen, zelfs niet op een sofa. Voor chronisch daklozen, mensen zonder wettig verblijf en jongeren gaan we naar een 24-uursopvang en -oriëntatie,' zegt Rudy Coddens. Zo werkt Gent samen met Zorgdorpen in zorghotel Het Leeuwenhof waar

verschillende sociale organisaties en de lokale overheden de krachten via teams die voor een ketenaanpak van dak- en thuisloosheid staan. Leuven biedt psychologische en psychiatrische ondersteuning in haar noodwoningen. Bij alle deelnemers aan de telling staat outreachend en aanklappend werken hoog op de agenda.

Het onderzoek heeft in Leuven al geresulteerd in een plan met negentig acties. In Gent is het rapport de aanleiding om het beleid tegen het licht te houden en vooral de overblijvende gaten te dichten. In Limburg is er op 10 juni een impulsdag gepland om doelstellingen te formuleren en een actieplan uit te werken. Overal is de samenwerking tussen lokaal bestuur en middenveld onontbeerlijk. En allemaal vinden ze dat een tweejaarlijkse Vlaamse of nationale telling van dak- en thuisloosheid bijzonder nuttig zou zijn, want meten is weten. Allemaal vragen ze ook meer inspanningen van de Vlaamse en federale overheid om het probleem samen aan te pakken. ■

Rudy Coddens:

'Nachtopvang is een noodzakelijk kwaad voor mensen die nergens anders terecht kunnen, zelfs niet op een sofa.'

ning/begeleiding. Aan de woonzijde gaat het over sociale huisvesting en het sociaal verhuurkantoor. Dat is vooral een Vlaamse aangelegenheid, maar Gent bijvoorbeeld investeert er deze legislatuur zelf 39 miljoen euro in. Er zijn ook specifieke programma's van Housing First voor mensen met een

chronisch daklozen begeleid worden. De stad voert ook beleid om dak- en thuislozen met een precair verblijfsstatuut te begeleiden en te oriënteren. Ze heeft een project om vooral Roma-mensen gedurende drie jaar een stabiele woonsituatie te bieden op de Lübecksite. In Limburg bundelen

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Bouw uw
bedrijf uit in alle

begint met uitstekende
databeveiliging

Ga vooruit met uw bedrijf, terwijl wij
uw netwerk en gegevens beveiligen.

Join the Next Normal

---

of surf naar
proximus.be/cybersecurity

Think possible

WIE

Kim Heylen

WAT

Communicatie- en participatieconsulent bij de Turnhoutse Bibliotheek

HOE

Kim staat in voor de opmaak en uitvoering van het jaarlijkse communicatie- en participatieplan. Als zelfsturend eenpersoonsteam werkt ze nauw samen met de andere stafmedewerkers in de bibliotheek die zich toespitsen op specifieke luiken van de bibliotheekwerking, van de promotie van het woord tot de toeleiding van kinderen en de publiekswerking.

HOELANG?

Het nieuwe professionele avontuur van Kim startte net voor het losbreken van het coronavirus, in februari 2020.

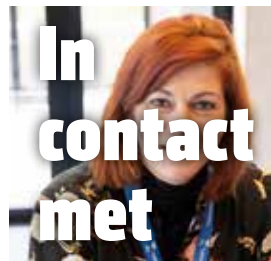
De klemtoon van de Turnhoutse bibliotheek ligt op verhalen. Want verhalen inspireren, verbinden en versterken. In dit creatieve huis vinden inwoners en passanten rust en bezinning, maar ook inspiratie en prikkels voor vernieuwende inzichten. Een lovenswaardige missie, waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor communicatie en participatie. **Kim Heylen** tracht binnen haar werkzaamheden als communicatie- en participatieconsulent zoveel mogelijk Turnhoutenaren actief te laten kennismaken met al wat de recent verhuisde bibliotheek te bieden heeft en te laten meeschrijven aan het toekomstverhaal van de lokale ontmoetingsplek. 'Binnen al wat we ondernemen willen we de drempel zo laag mogelijk houden. Iedereen is welkom om verhalen te ontdekken of te delen.'

Nog vóór de pandemie in maart vorig jaar volledig uit haar voegen barstte, was het al duidelijk dat 2020 en 2021 bijzondere jaren voor de bibliotheek zouden worden. Ruim tien jaar had ze in de Sint-Victorschool doorgebracht, zodat men het oude gebouw kon saneren en in een nieuw jasje steken, maar nu keerde ze terug naar haar vroegere thuis, ditmaal vergezeld door het stadsarchief en het documentatiecentrum docAtlas. Een nieuw hoofdstuk dat feeste-

lijk ingeluid zou worden met activiteiten, projecten en allerhande ontmoetingsmomenten. 'Tijdens mijn eerste jaar stonden het communicatie- en participatieplan natuurlijk volledig in het teken van de verhuizing. Het was ons doel om er zoveel mogelijk verschillende doelgroepen actief bij te betrekken, van tieners die momenteel nog te weinig hun weg naar de bibliotheek vinden, tot verenigingen en cultuur- en literatuurliehebbers. Het alomgekende virus bracht de nodige uitdagingen

Van bibliotheek naar open ontmoetingsplek

In
contact
met

STEFAN DE WICKERE

met zich mee en zorgde ervoor dat we het feestgedruis moesten temperen, maar we zijn er toch in geslaagd om enkele mooie, kleinschalige initiatieven op poten te zetten. Zo boden we bijvoorbeeld de kans aan bezoekers van de bibliotheek en het stadsarchief om online aan te geven welke boeken, maar ook meubels en pronkstukken ze graag terug wilden zien in het volledig vernieuwde gebouw. Het was de bedoeling dat dit zou uitmonden in een feestelijke stoet waarin inwoners hun favoriete stukken daadwerkelijk mee zouden verhuizen, maar daar zijn we van moeten afstappen. Wel zijn de materialen die inwoners aangaven, ook effectief mee verhuisd.'

Daarnaast werd ook een heuse verhalencentrale op poten gezet: een project waarin gezocht wordt naar de grote en minder grote verhalen van Turnhoutenaars om zo de verbondenheid die verhalen teweegbrengen en de nauwe samenwerking tussen de bibliotheek en het stadsarchief in de kijker te zetten. Via een oproep in het stadsmagazine en creatieve postkaartjes werden inwoners uitgenodigd om hun inbreng te delen. Na de sprakkelfase worden

vanaf mei tien kunstenaars losgelaten op de ingezamelde verhalen, wat dit najaar uitmondt in een expo in de bibliotheek. 'Oorspronkelijk zouden we met de verhalencentrale naar de verschillende buurten trekken en er bijkomende participatieve trajecten rond opzetten, maar gezien de gezondheidsrisico's hebben we besloten om het anders te organiseren. Flexibiliteit is een sleutelwoord in deze uitzonderlijke tijden,' vertelt Kim. De artistieke uitspattingen bij de verhalencentrale zullen voorgesteld worden aan het brede publiek tijdens het openingsfeest voor de bibliotheek begin oktober, waar momenteel naarstig aan wordt gewerkt. Het belooft een gevarieerd programma te worden, met ludieke activiteiten op kindermaat en netwerkmomenten, maar ook lezingen en plechtigheden. 'De rode draad is "ontmoeten", want we zien de bibliotheek als meer dan een bron voor interessant leesvoer. We willen de ruimtes in deze gebouwen immers ter beschikking stellen van verenigingen en inwoners voor vergaderingen en bijeenkomsten, en bieden ook de mogelijkheid voor bezoekers om op termijn zelf activiteiten op te zetten. Iedereen is mede-eigenaar van deze bibliotheek en mag zijn creativiteit hier botvieren,' legt Kim uit. Er ligt al veel in het verschiet voor de nabije toekomst, maar ook tussendoor wordt voorzien in momenten die de bibliotheek dichterbij Turnhoutenaars brengen, zoals een webinar in het kader van de Week van de Opvoeding met Ann van Elsen, over haar ei-

gen ervaring met nieuw samengestelde gezinnen.

Na een mooi parcours als communicatieadviseur in de privésector wilde Kim Heylen iets nieuws. 'Ik heb altijd graag gelezen, de bibliotheek is een vertrouwde omgeving. Toen ik kind was haalden we om de drie weken eerst onze lectuur in de bibliotheek en vervolgens deden we samen boodschappen. Ik woon hier twintig jaar en heb ondertussen een grote affiniteit met Turnhout. Ik ben bovendien als vrijwilliger actief in het verenigingsleven, zo weet ik via welke weg ik inwoners in kansarmoede of andere moeilijker bereikbare doelgroepen aan kan spreken. De context kennen, écht kennen, maakt het werk een stuk eenvoudiger.' Een dergelijke openheid en aanspreekbaarheid hanteert Kim Heylen ook in haar samenwerking met haar collega's. 'Wanneer je met zoveel verschillende mensen samenwerkt, moet je je ontvankelijk kunnen opstellen voor constructieve kritiek en andere visies. Ik houd mijn oren open voor verzoeken en vragen bij het onthaalpersoneel, het stadsbestuur en andere interne betrokkenen, zodat we kunnen zoeken naar een compromis en de werking en het bereik van onze bibliotheek naar een hoger niveau kunnen tillen. Je moet de handen in elkaar kunnen slaan met de voltallige organisatie, anders kom je op het einde van de rit nooit uit op een bevredigend resultaat.' ■

TOMAS COPPENS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

agenda

ONTDEK ONS OPLEIDINGSAANBOD OP WWW.VVSG.BE/OPLEIDINGEN

mei

ONLINE driedaagse op 3, 6 en 10 mei Opleiding van interne taalcoaches

Als de kennis van het Nederlands een knelpunt is voor sommige medewerkers, werk dan met taalcoaches, interactief opgeleid in verbindende gesprekstechnieken, principes van communicatie en begeleiding van anderstaligen.
vvsg.be/opleidingen

Hasselt (startdag) 6 mei ONLINE vervolg vanaf 31 mei (Meer datums online)

Mentoropleiding zorgberoepen

Lokale besturen kunnen meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk, want door hun veelheid aan functies zijn ze interessante leer-werkplekken voor jongeren. Deze opleiding biedt je inzicht in je coachende rol als mentor.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 7 en 20 mei (2 halve dagen) Motiveren in tijden van corona

Blijvend thuiswerk creëert afstand en verbrokkeling in teams. Iedereen is moe. Leidinggevend voorop. Daarom gaan we in twee krachtige, interactieve online sessies als groep aan de slag. Je krijgt inhoudelijke inzichten met cases uit het leven gegrepen (misschien letterlijk de jouwe?).
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 10 mei Herbruikbaar cateringmateriaal voor voeding: dit moet je weten voor 2022

Op 1 januari 2022 moeten lokale besturen overschakelen op herbruikbaar cateringmateriaal voor bereide voedingsmiddelen in de eigen werking en op eigen georganiseerde evenementen. In dit webinar bekijken we de wetgeving en de systemen voor herbruikbaar voedingsrecipiënten, maar ook de betekenis van de 'Green Deal Anders Verpakt: preventie en hergebruik van verpakkingen in de distributiesector', de rol van de lokale besturen en de financiële ondersteuning.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 11 mei Lerend netwerk afvalbeleid: Grofvuil

Om een circulaire economie te bereiken, moet alvast het restafval verminderen. Hoe haal je de doelstellingen? Wat werkt? In een lerend netwerk staan kennisdeling, uitwisseling en vragen centraal.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE driedaagse 17, 20 en 27 mei Efficiënt intern taalbeleid binnen mijn lokaal bestuur

Taalbeleid is een hefboom voor inclusief personeelsbeleid, je werkt er taaldrempels mee weg en je stimuleert Nederlands spreken op het werk.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 25 mei en 1 juni Hallo, is dit discriminatie? e-Div-tool

Unia ontwikkelde een instrument om aan de slag te gaan met de antidiscriminatiewetgeving, met oefeningen en feedback.
vvsg.be/opleidingen

juni

ONLINE 4 en 22 juni Mentoropleiding technisch uitvoerende beroepen

Lokale besturen kunnen meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk, want door hun veelheid aan functies zijn ze interessante leer-werkplekken. Deze opleiding biedt je inzicht in je coachende rol als mentor.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 7 juni (meer datums online) Herkennen van signalen van stress en burn-out voor leidinggevend

Leidinggevend spelen een rol in het voorkomen van stress en burn-out bij medewerkers, ze kunnen een buffer en energiegever zijn, vooral in tijden van een crisis. Ook zelfzorg en veerkracht staan centraal.
vvsg.be/opleidingen

VVSG Ronde van Vlaanderen

De VVSG Ronde van Vlaanderen is er weer. Wekelijks komen we langs in een provincie met een volledig digitaal programma.

We starten op maandag om 19 uur met een digitale uitzending. Onze gastvrouw Fatma Taspinar gaat in gesprek met burgemeesters van de streek over de regiovorming en over de impact van de coronacrisis. Vervolgens praten we met jou na over deze thema's. Op dinsdag en donderdag staan er van negen tot negen inhoudelijke sessies op het programma. We brengen de meest actuele dossiers tot bij jou!

Op woensdagavond van zeven tot half negen maak je kennis met collega's, met VVSG-medewerkers en met de VVSG-partners. Jij brengt het thema aan, wij zoeken interessante contacten.

derondevanvlaanderen.yellenge.nl

ONLINE

VVSG
Ronde van
Vlaanderen

mei-juni 2021

#VVSGronde

Op zoek...

naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok. www.vvsg.be/vacatures.

ONLINE 8 juni

Non-discriminatie – communicatietechnieken

Deze workshop richt zich op het constructief aanpakken van discriminatie op de werkvloer. Hoe herken je discriminatie en hoe reageer je het best in zulke omstandigheden? Tijdens deze opleiding leren de deelnemers de eDiv-tool te vertalen naar de praktijk. Je leert diverse manieren van reageren aan en geschikte gesprekstechnieken komen aan bod.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 10 juni

(meer datums online)

Verhoog je veerkracht en voorkom burn-out!

Leer interactief hoe je meer veerkracht en weerbaarheid ontwikkelt en zo minder kans loopt op burn-out. Deze opleiding is aangepast aan omgaan met coronastress.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 15 juni

(meer datums online)

SDG-academie voor starters en kenners

Met 17 doelstellingen streven we naar een duurzame wereld waarin economische groei en ontwikkeling verbonden zijn met respect voor onze planeet en zijn bewoners. Overheden zijn cruciale spelers in de realisatie van Agenda 2030. In deze SDG-academie leer je welke stappen je kunt zetten om die doelstellingen in je eigen bestuur te verankeren.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 16 juni

Feedback geven en ontvangen

Er was zoveel belangstelling voor het webinar van 7 mei dat organisatiepsychologe Ann Moreels nog eens haar visie op feedback geeft. Alle deelnemers aan het webinar ontvangen ook haar pocket.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 16 juni

(meer datums online)

Lerend Netwerk Lokaal Voedselbeleid: Voedselverspilling vermijden

Het lerend netwerk is een trimestriële digitale bijeenkomst waarop lokale besturen goede voorbeelden en bekommernissen uitwisselen, telkens over een ander voedselthema.
vvsg.be/opleidingen

03-05-2021

AUTONOOM GEMEENTEBEDRIJF

STADSONTWIKKELING AALST

Jurist

GEMEENTE BOECHOUT

Omgevingsambtenaar-Diensthofd
omgeving

GEMEENTE EDEGEM

Maatschappelijk assistent(e) sociale dienst

09-05-2021

GEMEENTE WEMMEL

- Deskundige ICT
- Deskundige communicatie en informatie

GEMEENTE DEERLIJK

Deskundige mobiliteit en omgeving

STAD MECHELEN

Projectcoördinator mobiliteit

VOLKSHUISVESTING WILLEBROEK

- Jurist
- Administratief medewerker

STAD TURNHOUT

Leidinggevend beleidsadviseur mobiliteit

LOKAAL BESTUUR BUGGENHOUT

Twee coördinatoren bibliotheek

GEMEENTE OUD-HEVERLEE

Deskundige boekhouden

OCMW KORTENBERG

- Maatschappelijk werker sociale dienst
- Maatschappelijk werker huisvesting

GEMEENTE KORTENBERG

Patrimoniumbeheerder

13-05-2021

GEMEENTE DILBEEK

Twee maatschappelijk assistenten

14-05-2021

HULPVERLENINGSZONE

VLAAMS-BRABANT WEST

Deskundige aankoper

16-05-2021

STAD MECHELEN

Projectcoördinator stadsontwikkeling

CIPAL SCHAUBROECK

Consultant zorg en welzijn

24-05-2021

GEMEENTE HERZELE

Deskundige openbare werken

INLEVERING

PERSEELSADVERTENTIES

Lokaal 6 (juninummer) - 18/05
Lokaal 7/8 (juli-augustusnummer) - 21/06

Uw personeelsadvertenties
in **Lokaal** en onze **online media**

INFORMATIE

vacatures@vvsg.be

Een stadstaat met 300 wijken

Mocht er een evangelie voor de lokale besturen bestaan, dan zou de eerste zin luiden: 'In den beginne was het Woord en dat Woord is Lokale Autonomie.' Het is de heilige graal van de lokale besturen. Een van de rondetafelen waar dat geloof tot veelvuldige vieringen leidt, is de Council of European Municipalities and Regions (CEMR), opgericht in 1951, in hetzelfde jaar trouwens als de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS). Frédéric Vallier (zie p. 11) is de missionaris van de CEMR met illustere leden als Turkije en Rusland, waar je het woord 'autonomie' maar beter op fluistertoon in een goed afgesloten achterkeuken prevelt. In de Lage Landen is het begrip geworteld in stevige middeleeuwse conflicten tussen sterke steden en autoritaire landvoogden van verschillende pluimage. De lokale democratie groeide uit de sociale en economische strijd in de steden tussen de adel, gilden, broederschappen en buurten. Maarten Prak beschrijft dat prachtig in zijn *Stadsburgers* (2019). Hoe intern verdeeld ook, de stadsburgers vonden elkaar in hun strijd tegen centrale heersers. De belforten zijn de trotse symbolen van de lokale autonomie, als bewaarders van de stedelijke rechten en vrijheden. Sindsdien en daarom is dat begrip in ons politiek systeem zo belangrijk gebleven. Zoals in elk geloof gaan achter deze dure woorden nu uiteenlopende praktijken schuil. Soms is het begrip niet meer dan een excuus voor plat populisme en een lokale autocratie. Vaker is het een vraag om lokaal initiatief en innovatie meer kansen te geven. Douwe Jan Elzinga, het Nederlandse academische geweten van de lokale besturen, schreef daarover een alarmerend rapport voor de Vereniging van Nederlandse Gemeenten ('Het roer om', 2021). Hij klaagt aan dat de lokale besturen steeds meer als uitvoeringsorganisatie van de centrale overheid functioneren. De verhouding tussen de gemeente als 'autonome politieke gemeenschap' en de gemeente als 'uitvoeringsorganisatie' is helemaal uit balans. De eigen financiële middelen die bedoeld zijn voor de eigen beleidsruimte, gaan steeds meer naar de opgelegde uitvoeringstaken, nog versterkt door eenzijdig opgelegde besparingen op de gedecentraliseerde taken. Samen met de trend om taken op te schalen naar regionale verbanden leidt dat tot wat Elzinga omschrijft als 'de erosie van de lokale democratie'. Gefrustreerd stappen steeds meer Nederlandse raadsleden en wethouders voortijdig op. Er is te weinig om nog te beslissen.

Hoeveel eigen middelen van onze lokale besturen gaan naar Vlaamse en federale medebewindstaken? Dat is een nuttige maar ook een veel te beperkte invalshoek om te

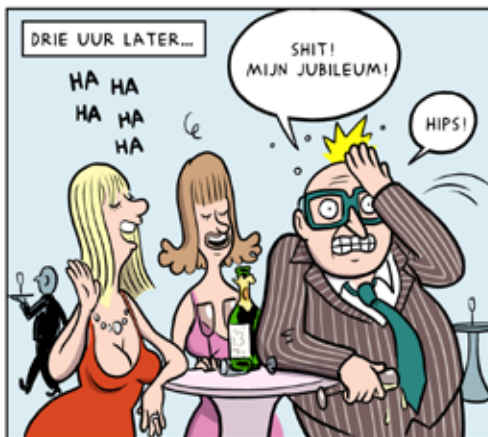
vatten wat er zich ondertussen in Vlaanderen qua lokale autonomie afspeelt en in Nederland niet. In zijn interview zegt Vallier dat sommige regio's geen lid kunnen zijn van CEMR, omdat die 'gezag uitoefenen over het lokale niveau'. In het Vlaanderen na de staatshervorming is het belangrijkste lokale bestuur echter de Vlaamse overheid zelf.

Houston, Dallas of Madrid. Waaraan denkt u bij deze namen? Drie steden, drie stadsbesturen, inderdaad. Met even veel inwoners als Vlaanderen. Ik neem u verder mee in dat perspectief. De Vlaamse overheid beslist zelf over heel wat lokale dossiers: kijk naar de werking van de VLM, VMM, het Agentschap Opgroeien, De Lijn, de VDAB, de OVAM, AWV, De Vlaamse Waterweg... Al die agentschappen ontwikkelen lokaal beleid, met ambtenaren die op lokaal niveau werken, vaak samen met lokale besturen. De lokale besturen beslissen echter niet(s). De Vlaamse overheid subsidieert en regelt de werking van een groot deel lokale organisaties in cultuur, jeugd, zorg, welzijn, gezondheid, arbeidsmarkt, onderwijs. Voor veel lokale organisaties is de Vlaamse overheid hun eerste gesprekspartner. Bij nagenoeg alle grote lokale projecten is de Vlaamse overheid ofwel de belangrijkste financier, de finale scheidsrechter, de rechtstreekse beslisser en uitvoerder of een combinatie van dit alles. Wat zou de verhouding zijn tussen Vlaamse middelen op het lokale niveau en het budget van het lokale bestuur? Dat is ingebed in een politiek systeem waarin een meerderheid van de Vlaamse parlementsleden cumuleert met een lokaal mandaat, op kabinetten veel mensen met lokale dossiers bezig zijn, het Vlaams Parlement veel vragen behandelt over lokale kwesties en de partijpolitieke zenuwbanen door het lokale en het Vlaamse niveau lopen. Van bovenaf bekeken en vanuit de ratio van de staatshervorming lijkt de Vlaamse overheid een deelstaat. Van onderuit bekeken is de Vlaamse overheid evenzeer een lokaal en een bovenlokaal bestuur. De staatshervorming op deze kleine schaal heeft effecten die vooral leiden tot een stadshervorming. Het debat over autonomie van lokale besturen is maar een deel van de vraag hoe Lokaal Besturen beter kan inspelen op lokale kansen en lokale problemen, door al die mensen die in de brede lokale publieke sfeer actief zijn: bij lokale besturen, bij Vlaamse diensten en bij middenveldorganisaties die bezig zijn met lokale problematieken. Hoe autonoom kan Lokaal Besturen in de stadstaat Vlaanderen? Gent was in de middeleeuwen een stad met 200 buurten. Vlaanderen is nu een stadstaat met 300 wijken... ■

FILIP DE RYNCK IS COLUMNIST VAN LOKAAL

burgemeester Triljoen

NIX

ONZE EXPERTISE MAAKT OPNIEUW HET VERSCHIL. BELFIUS IS 'BEST TREASURY & CASH MANAGEMENT BANK 2021'!

Als Belgische bank zetten we vol overtuiging onze schouders onder de succesverhalen van onze klanten. We zijn dankbaar voor dat vertrouwen en voor de erkenning die het ons oplevert. Want naast de onderscheiding op vlak van trade finance, lauwerde het vakblad 'Global Finance' Belfius ook als 'Best Treasury & Cash Management Bank 2021' in België.

Een mooi bewijs dat onze strategie werkt: elke publieke instelling, ondernemer of onderneming kan bij Belfius terecht voor betalingen, ontvangsten en cash management. Met een persoonlijke service door onze experts, gekoppeld aan de beste digitale oplossingen op de markt, maken we voor hen het verschil.

Op zoek naar oplossingen om uw betaalstromen te optimaliseren? Nood aan een cash management partner die servicing centraal stelt? Ontdek hoe we uw onderneming kunnen helpen op belfius.be/besttreasury-cash.

 Belfius
Bank & Verzekeringen